

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 13ο
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 125

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΜΑΡΤΣ - ΑΠΡΙΛΤΣ 2001
(ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ)

ΤΑ ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Γράφει ο Νίκος Ιωσηφίδης

Την Τετάρτη 18 Απριλίου, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Βέροιας, η Ευξείνος Λέσχη Βέροιας παρουσίασε Ποντιακούς χορούς μέσα από τα Ποντιακά έθιμα του γάμου.

Αν και υπήρχε εισιτήριο αυτό δεν εμπόδιζε Ποντίους και μη να κατακλύσουν την αίθουσα και να δημιουργηθεί το αδιαχώρητο. Η αίθουσα δεν μπόρεσε να χωρέσει όλους τους λάτρεις της παράδοσης που έδωσαν το παρόν όπως συνήθως γίνεται με τις Ποντιακές εκδηλώσεις. Είναι θαυμάσιο το ότι η Ποντιακή ράτσα είναι δεμένη με τις ρίζες της και διατηρεί τα έθιμα και την παράδοσή της περισσότερο ίσως από κάθε άλλη φυλή. Η παράσταση δεν απογοητεύσε κανέναν. Όλοι είχαν κάποιο καλό λόγο να πουν. Οι γεροντότεροι θυμήθηκαν τους δικούς τους γάμους που δεν απείχαν πολύ από την παράσταση που δόθηκε και νομίζω ότι ήταν και οι πιο ευχαριστημένοι, επειδή αυτοί βίωναν κάθε στιγμή της.

Το πρόγραμμα παρουσίασε πλήθος νέων που αγαπούν την παράδοση. Η μουσική, ο χορός, και η ατμόσφαιρα ήταν συναρπαστικά. Έτσι ή αλλιώς οι χοροί μας είναι κάτι το ξεχωριστό. Συνδυαζόμενοι και με μια γιορταστική εκδήλωση δημιουργήσαν τέτοιο κλίμα στην αίθουσα, ώστε όλος ο κόσμος να χειροκροτεί αδιάκοπα.

Η παράσταση περιλάμβανε τρία μέρη χωρίς διακοπές και διαλείμματα.

1ο Μέρος: Ετοιμασία του γαμπρού για το νυφέπαρμαν. (το πάρισμο της νύφης)

Α) Τραγούδι "Στολίστε τον αστόλιστον"
Β) Ξύρκισμα του γαμπρού. Στο διάστημα αυτό της προετοιμασίας το χορευτικό συγκρότημα της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας παρουσίασε τους χορούς: Έταιρε (χορός και τραγούδι), Τάμσαρα και Κότσαρι.

Γ) Στόλισμα του γαμπρού. Χορεύτηκε ο χορός Διπάτ συνοδευόμενος από τραγούδι.

Δ) Χορός από τον γαμπρό. Χορεύτηκαν οι χοροί Τικ σο γόνα-τον (χορός και τραγούδι), και Τικ Τρομαχτόν

Ε) Νυφέπαρμαν. Συνοδεύτηκε από τον χορό Κόνιαλι

2ο Μέρος: Προετοιμασία στο σπίτι της νύφης.

Α) Κέρασμα φίλων. Εδώ κερράστηκε και όλο το κοινό που παρακολούθησε την παράσταση με ειδικά ψωμάκια (που ετοιμάζονταν για το γάμο) και τσίπουρο. Αυτό είναι αλήθεια ότι δεν το περιμέναμε. Είπαμε να δούμε την παράσταση, όχι και να συμμετέχουμε. Ήταν όλο το πρόγραμμα τόσο ζωντανό, ώστε νόμιζες ότι βρίσκεσαι σε πραγματικό γάμο και όχι σε μια παράσταση.

Η προετοιμασία της νύφης συνοδεύτηκε από το γαμήλιο τραγούδι "Σήμερα άλλος ουρανός"

Β) Στόλισμα και καμάρωμα της νύφης (κάλυψη του προσώπου της με το νυφικό πέπλο). Συνοδεύτηκε από το γαμήλιο τραγούδι "Σήμερα άλλος ουρανός"

Γ) Χορός από τη νύφη. Παρουσιάστηκε ο χορός Χάλαϊ.

Δ) Είσοδος του γαμπρού στο σπίτι της νύφης και τάξιμο από τον κουμπάρο στους

δευόμενο από το τραγούδι "Χαρίστε".

Β) Γλέντι που συνοδεύονταν από τους χορούς Εμπρ' οπίς, Τί-ταρα, Λέτσι και Λε-τσινα.

Γ) Θήμισμα με χορό και σχετικά δίστιχα. Ο χορός αποτελούνταν από επτά μονοστέφανα ζευγάρια (δηλ. ζευγάρια που έκαναν ένα μόνο γάμο) και ένα επί πλέον χορευτή.

Δ) Αποκαμάρωμα νύφης από τον κουμπάρο που συνοδύτηκε από τους χορούς Ίσον, Τερς, Σερανίτσα, Τρυγόνα, και Κοτσαγγέλ.

Το "αποκαμάρωμα" (ξεσκεπάσμα) της νύφης από τον κουμπάρο ήταν η αποκάλυψη του προσώπου της από το πέπλο που το σκέπαζε. Από τη στιγμή αυτή όλοι μπορούσαν να δουν το πρόσωπό της και να κάνουν τα σχόλιά τους για την ομορφιά της, γιατί πολλοί δεν έβλεπαν το πρόσωπο της νύφης ως εκείνη τη στιγμή.

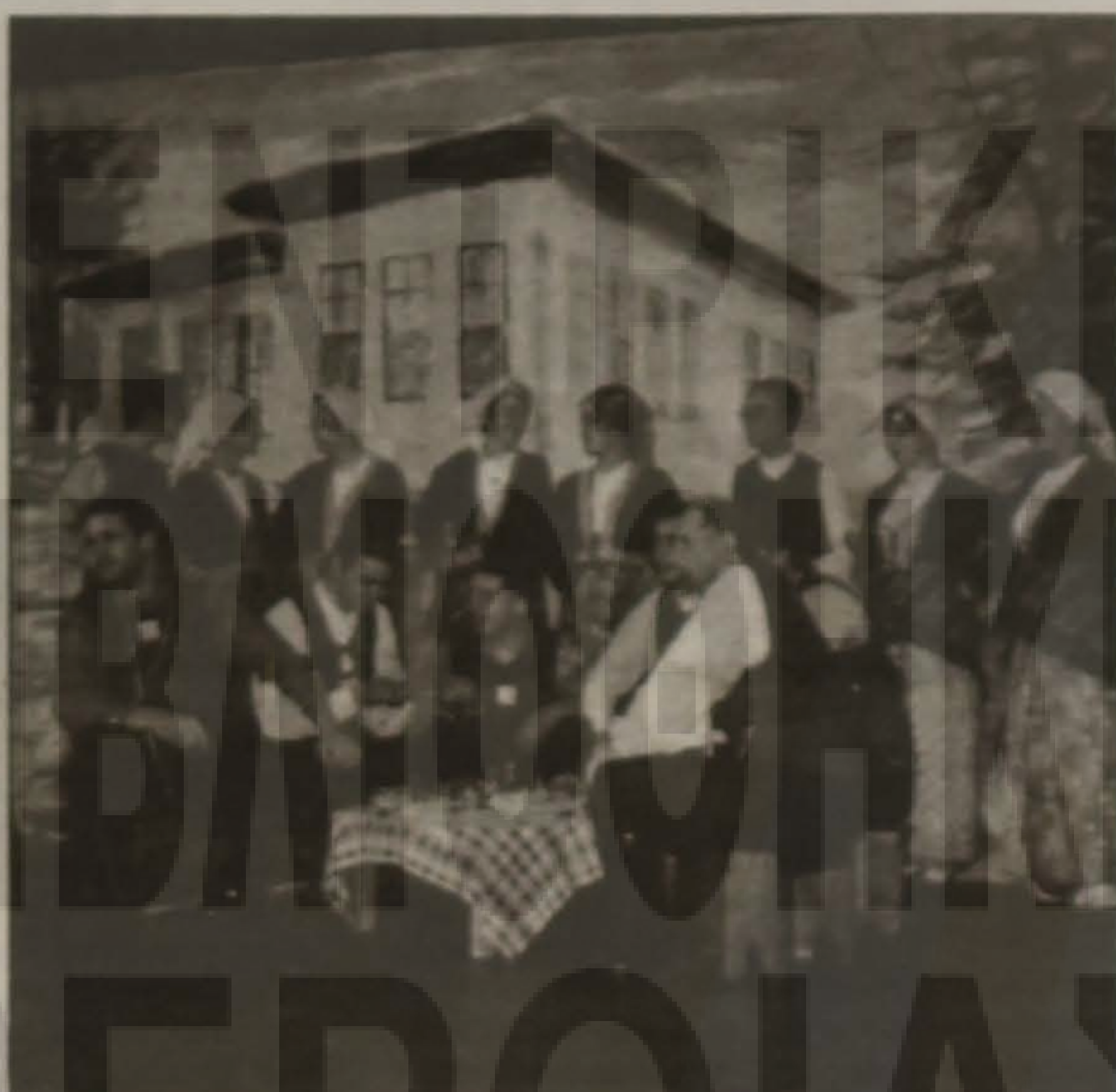
Εκτός από την παράσταση υπήρχε σχετική αφήγηση από την κ. Παπαδοπούλου Ελένη με κείμενο του φιλόλογου Τριανταφυλλίδη Ηλία.

Με την αφήγηση αυτή οι παρευρισκόμενοι πληροφορούνταν με περισσότερες λεπτομέρειες τα έθιμα του γάμου, αλλά και διάφορα άλλα σχετικά στοιχεία. Είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι πολλά από τα στοιχεία του Ποντιακού γάμου υπήρχαν από την αρχαιότητα και αναφέρονται και στον Όμηρο. Και όχι μόνο έθιμα γάμου, αλλά και πολλές λέξεις που δεν υπάρχουν στην Νεοελληνική γλώσσα, υπάρχουν όμως στην Ποντιακή διάλεκτο, κάτι για το οποίο εμείς οι Πόντιοι δικαιούμαστε να περηφανευόμαστε.

Η αφήγηση δεν περιοριζόταν στα έθιμα αλλά έκανε και αναλύσεις και κριτικές από τις οποίες προέκυπταν πολλά συμπεράσματα και δι-δάγματα για το πώς ήταν (και πρέπει να είναι) η οικογένεια. Όλα τα έθιμα είχαν κάποιο βαθύτερο νόημα.

Όλα είχαν σαν σκοπό τη δημιουργία μιας οικογένειας απαλλαγμένης από τα ελαττώματα που βαραίνουν τη σημερινή οι-

Συνέχεια στη σελ. 3

φίλους της νύφης.
Ε) Αποχαιρετισμός της νύφης με το τραγούδι "Άφε κόρη".

Εδώ συγκινήθηκε πολύς κόσμος, γιατί το τραγούδι αυτό με το συγκινητικό περιεχόμενο το άκουσαν πολλές από τις παρευρισκόμενες στο γάμο τους καθότι το μέρος αυτό της τελετής το συνα-ντούμε και σήμερα.

3ο Μέρος: Το γαμήλιο γλέντι.
Α) Χαρίσματα στους νεόνυμφους συνο-

ΧΡΙΣΤΟΣ ΔΝΕΣΤΗ!

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

προς τον Πόντο

Του Γιάννη Μελετιδή

Προς τον Πόντο
Τη στιγμή που κάποιος ως ταπεινός προσκυνητής φτάσει

στον Πόντο, η ιστορία θα εξουσιάζει όλο το πνεύμα του. Ατελείωτα ιστορικά γεγονότα, αρχαία, μεσαιωνικά και νεότερα, αγώνες και κατορθώματα, χαρές και λύπες, αίματα και στεναγμοί, αιταθυσίες και ηρωισμοί θα έλθουν στο νου του. Κι είναι φυσικό, να γεννιέται σε τέτοιες στιγμές ένας σπέρματος πόνος στην καρδιά του.

Όποια πέτρα κι αν αγγίξει, όποιο βράχο κι αν ακουμπήσει, όποιο τοπωνύμιο κι αν πλησιάσει, όποια χαλάσματα κι αν αντικρίσει αλόθερμες θα ακούσει ανιστορήσεις για την κοιμημένη χώρα.

Κι ο προσκυνητής σταματά σε κάποια ψηλή βουνοκορφή από όπου βλέπει πολιτείες από τις οποίες υψώνονται μοναξίες, στηρηγμένες πάνω σε βράσεις καμπαρηνών. Εύκολα ξεχωρίζω μέσα από λογίων λογίων κτίσματα ναούς αλεπούργητους και να στέκονται βιβλοί, λες και κάτι

ρελθόν...

Και διασκελίζοντας τότε αιώνες ολόκληρους, περυγίζει πάνω από τα ιστορήματα του Ξενοφώντα, και ακούει τον αλαλαγμό των Μυρίων θάλαττα! Θάλαττα!

Κι ύστερα αποθαυμάζει το Ελληνικό Βασίλειο του Πόντου με πρωτεύουσες διαδοχικές την Αμάσκεια, τη Σινώπη, την Κερασούντα και την όμορφη Τραπεζούντα. Και παρακολουθεί τον Ανδρέα τον Πρωτόκλητο και τον Άγιο Φίλιππο να κηρύττουν το χριστιανισμό.

Κι ύστερα πάλι διακρίνει το Διγενή Ακρίτα να μάχεται κατά βαρβάρων. Στο νου του τότε έρχονται οι στίχοι:

"Εμέν' Ακρίτα λέγνε με,
κανέναν κι φογούμαι!
Για την Ελλάδα πολεμά,
Και πάντα στεφονάομαι!"

περιμένουν... Μεσ την ψυχή τους όμως τότε, ακούει ψαλμωδίες κι ως είναι βαθύ το πα-

Κι ενώ θαυμάζει τη γενναϊότητα του Διγενή, βλέπει σαν σε οπτασία να απλώνεται εμπρός του όλο το μεγαλείο κι η δόξα του Πόντου. Και με τα μάτια της ψυχής του παρακολουθεί όλη την ιατρική πορεία του ποντιακού Ελληνισμού, ως την ημέρα του ξεριζωμού, οπότε κλαίγοντας επαναλαμβάνει τα λόγια τούτου του σεϊμνηστου Λεωνίδα Ιασσίδη:

"Και άραντες επ' ώμων μαζί με τον Σταυρόν του Μαρτυρίου τα ποντιακά παλλάδια και λαβαρα και αποκαμίσαντες μεθ' ημών όλον τον πλοῦτον των αναμνήσεων εις δράμα, εις τραγωδιαν, εις έπος και εις μεμουςυωμένην λύραν, εφτάσαμεν εις την κοινήν των Πανελλήνων Μητέρα - την Ελλάδα, με την στερράν απόφασιν, όπως συμβάλωμεν εις την ανοικοδόμησιν των τειχών αυτής".

Την ώρα εκείνη ένα απλόδι αναταράζει τις σκέψεις του προσκυνητή. Δεν είναι κελιάδα αιπτό που ακούει. Είναι ένας χρησμός κρός βγαλμένος μέσα απ' τα τριεβαθα του έθνους.

Είναι μαζί και προσευχή και προφητεία.
"... η Ρωμανία κι αν πέρασεν
ανθεί και φέρε κι άλλο".

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Να κόψουν τα χρόνια

Ο σχωρεμένος ο Λαυρέντιον ο Δεσπότης, κάποτε όνταν έτον Συνοδικός, έναν Κερεκλήν ημέραν ελειτούγησαν 'ς σα Πατριαρχεία. Κάποιος πατριώτης, π' ευρέθεν 'ς την λειτουργία, επήγεν ύστερα είδεν ατον. "Σεβασμιώτατε, είπεν, έμορφον έτον η λειτουργία, άμα τον Σουλτάν Χαμίτ ντ' επολυχρόντιστεν καλά κι 'εποίκεντε".

Εγώ, είπεν ο Δεσπότης, απές μερεάν είπα: "Να κόψουν τα χρόνια τ'."

2. Μέτρα το 'ς σα μούτρα σου

Εναν ημέραν ο Φούκο αφ' ότι επέρανεν ασή Πούντα αφκά ασά τσουκαλάδικα είδεν το Δάσκαλο τον Τσουκαλά. Σαν είδεν ατον είπεν απές' ατ: "Άς πειράζ' ατον ολίγον".

- Ε πρε, λέει ατόν. Κί' εφτάς με έναν τσουκάλ';
- Μας, Τούκο, λέει ο Σάσκαλον, ας φτάω σε. Αύριον έλα έπαρ το. Σαν έφυεν ο Τούκο, είπεν ο τσουκαλάς απές ας: Τίλα 'κι ατον ας παίρω τα μέτρα σου; Τ' άλλο την ημέραν επέρασεν ο Φούκο κι 'ερώτεσεν ατον:
- Ε, μάστορα, εποίκες το τσουκάλ';
- Μας Φούκο, μέτρα ατότε κι επήρα σε, λέει ο Σά-

Γιά πείμε λύρα μ' έμορφον πώς αγροικός ατ' όλια, και το λαλόπος το γλυκόν, πώς παίρ λαρών τα πόνε;

σκαλον.

- Εί μας, ντο να φρας τα μέτρα; λέει ο Φούκο, μέτρα το 'ς σα μούτρα σ'.

3. Η εμπρέλλα...

Ο Κοσμάς κι ο Κωνσταντίνον, οι Χουστουρέτ, επέγναν' 'ς την Οβάν. Σ την στράταν επιάσεν ατς έναν τρανόν βρεχλήν. Ο Κωνσταντίνον είχεν εμπρέλλαν κα τσιράδαν.

Εδώκεν την εμπρέλλαν τον Κοσμάν κι' άτς πα εδέβασαν την βρεχλήν χωρίς να βρέχκεται κανείς.

Ενοιξεν ο καιρόν και ο Κωνσταντίνον λέει τον Κοσμάν:

- Κόσμα, τρανόν κακόν θ' έπαθάνες αν' κι εδούνα σε την εμπρέλλα μ! Ντο θ' εγίνους;

Είπεν ατο μίαν, είπεν ατο δύο, ο Κοσμάς επουαλέφτεν και ερχίνεσεν να τζιλών'. Αμαν ο Κωνσταντίνον, πάσα και "ντο θ' εγίνους".

Θ' επέρνιζαν έναν ποτάμ'. Ο Κοσμάς ελάγγνεψεν απές' 'ς νερόν, εγέντον λουλούτ'ς και ασού εξέβεν ασο ποτάμ' κι υστερνά, λέει τον Κωνσταντίνον:

- Αμώ την πίστι σ' και την εμπρέλλα ντ' εδώκες με. Αρ' ασ' αούτο και χείρ' κι θα εγίνουμ'".

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. γαληνίζω = καταπραΰνω
2. γαρδιλώνω = γουρλώνω
3. γάρτζα = άγγιστρο
4. γατεύω = καταδιώκω
5. γεραλής = πληγωμένος
6. γερανέον = γαλάζη
7. γιάμ = μήπως
8. γλεύω = γλιστρώ
9. γούλα = λαϊμός
10. γλουπίζω = ξεφλουδίζω
11. δάκω = δαγκώνω
12. δασκεύω = διδάσκω
13. δικέλλιν = τσάπα
14. δολώνω = νοθεύω
15. δονάριν = κυψέλη

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ο "Αργοναύτης" ως γνωστόν εκδίδεται από την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας για μη κερδοσκοπικούς λόγους, αλλά για πνευματική ανιστόρηση της λαογραφίας και της πολιτιστικής μας παράδοσης.

Είναι, λοιπόν, απαραίτητο, για την ασταμάτητη και απρόσκοπτη πλεύση του να ανανεώσουμε τις συνδρομές μας έγκαιρα και ακόμα να γράψουμε νέους συνδρομητές.

"Κι ακούμε με τα ιστορικά μας απιά τον Ξενοφώντα με τους Μυρίους του να ξεσπάει σε αλλαλαγμούς χαράς πάνω από τον θήχη της Μικράς Ασίας αγναντεύοντας τον Εύξεινο: "Θάλαττα! Θάλαττα...".

Μια ασυνήθιστη πρόσκληση

Δεινοπαθεί η παράδοση στα χρόνια μας αλλά κάποιες συμπεριφορές ανθρώπων μας παρακινούν να συνεχίσουμε το δύσκολο έργο μας. Πρόσφατα, ύστερα από πρόσκληση, ανεβήκαμε στη Ιερά Μονή "Παναγία Σουμελά" να δώσουμε μια ποντιακή νότα σ' έναν γάμο.

Πόντιος ο γαμπρός, κινέζα η νύφη γνωρίστηκαν στην Ιταλία στα γραφεία μιας μεγάλης διεθνούς εταιρείας όπου εργάζονται σαν διευθυντικά στελέχη.

Ο πατέρας της κοπέλας είναι ογκολόγος καθηγητής Πανεπιστημίου και η μητέρα της Βουλευτίνα. Πολύ πριν από το γάμο της η νύφη εξέφρασε την επιθυμία και βαφτίστηκε χριστιανή. Δήλωσε δε ότι θαυμάζει τους Έλληνες και αβίαστα κάνει τις επιλογές της.

Υστερα από μια τέτοια συγκινητική ενημέρωση, η Εύξεινος Λέσχη τα έδωσε όλα.

Η γλυκόλαλη λύρα, οι λεβέντικοι χοροί του συγκροτήματος, τα τραγούδια με τα λογής - λογής δρώμενα γύρω από τον παραδοσιακό ποντιακό γάμο, δώσανε μια υπέροχη νότα στο μυστήριο. Ο πατέρας του γαμπρού Χουσεμκερίδης Χρήστος από το Αργος Ορεστικό και οι γονείς της νύφης κατενθουσιασμένοι πρόσφεραν χρηματικά ποσά στα παιδιά και στην Λέσχη.

Η εκδήλωση αυτή ήταν μια σπάνια εμπειρία για μας. Αποχαιρετώντας ευχηθήκαμε το νέο ζευγάρι, δώσαμε στους γονείς της νύφης φάκελο με το ιστορικό της Λέσχης και διαφημιστικό υλικό που αφορά τα αξιοθέατα της Βέροιας.

Μιχάλης Γερασμιδής

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Ο Πολιτιστικός - Αθλητικός Σύλλογος Πατρίδας "ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΧΩΡΑΦΑΣ"

Σας προσκαλεί να τιμήσετε με την παρουσία σας την εκδήλωση που θα πραγματοποιήσει το Σάββατο 19 Μαΐου 2001 και ώρα 8.30 μ.μ. στο γήπεδο Πατρίδας.

Με τιμή
το Δ.Σ.

Σημ. "Αργοναύτη": Ευχόμαστε στους αγαπητούς συμπατριώτες μας, που διακρίνονται για τη μεγάλη προσήλωσή τους στις παραδόσεις του δοξασμένου και μαρτυρικού Πόντου, κάθε επιτυχία στις εκδηλώσεις τους.

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδην 2 - Τηλ. (0331) 25.282

Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

2.000 δρχ.

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 - ΤΗΛ. (0331) 66.913 - 61.160

FAX (0331) 66.979

ΤΑ ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Συνέχεια από την σελ 1

και την επακόλουθη διάλυση της. Μπράβο λοιπόν στον συντάκτη των κείμενων που μέσα από την αφήγηση πέτυχε να μεταφέρει και τα κατάλληλα μηνύματα που έλλογως έχει απόλυτη ανάγκη η κοινωνία μας σήμερα.

Η όλη παράσταση ήταν ένας ζωντανός γάμος. Όλοι οι παρευριστάς (πάνω από 60 άτομα) ζούσαν αυτό που υποδύονταν και έτσι που ξεχνούσε ότι βρισκόσταν σε μια εικονική παράσταση και νόμιζε ότι συμμετείχε σ' έναν πραγματικό γάμο.

Την λαογραφική έρευνα έκανε ο Τσιμπής Θωμάς, υπεύθυνος για την παράσταση ήταν ο ίδιος και ο Καρολίδης Νέστορας, τα σκηνικά ήταν της κ. Καραμήτσου Βάσως.

Λύρα έπαιξαν οι λυράρηδες Σιαπινίδης Χρήστος και Μαυρό-Πούλος Ανδρέας. Κλαρίνο ο Φουντουκίδης Παναγιώτης, τουλούμι (Ποντιακή γκάιτα) ο Καπαγιαννίδης Πόλιος, νταούλι οι Ελευθεριάδης Θανάσης και Τολίκας Βαγγέλης. Τραγουδούσαν οι Δημαρίδης Γιώργος και Καπαγιαννίδης Πόλιος.

Χόρευαν πάνω από 50 χορευτές με δάσκαλο τον Ασβεστά Βασίλη.

Θα ήταν παράλειψη αν δεν ανέφερα τον κ. Γ. Κόγια (Επίσημο έμπορο της MERCEDES BENZ) και τον κ. Ρ. TEDESCO (Έργο-στάσιο συνθετικών κουφωμάτων KOMERLING) που βοήθησαν οικονομικά την εκδήλωση.

Πολλοί ακόμη συντέλεσαν στην επιτυχία της παράστασης χωρίς να ακούονται τα ονόματά τους. Αυτοί είναι οι άνθρωποι του ΔΣ της Ευξείνου Λέσχης και ειδικότερα ο ακούρατος και πανταχού παρών πρόεδρος της κ. Μιχαηλίδης Γιάννης που μετέτρεψε την Ευξείνου Λέσχη Βέροιας από ένα σύνηθες Σωματείο σε ένα πραγματικό

Πολιτιστικό κέντρο με τους αμέτρητους χορευτές, οργανοπαίκτες, χορωδία, τμήμα διδασκαλίας Ποντιακής λύρας, Ζωγραφικής, Θεάτρου και άλλα. Λειτουργεί Τράπεζα αίματος κάτι για το οποίο δίκαια μπορεί να περηφανεύεται. Λειτουργεί επίσης το εντευκτήριο νέων που εξυπηρετεί πολλές ανάγκες (όχι μόνο της Ευξείνου Λέσχης), και το Ποντιακό Λαογραφικό Μουσείο.

Στην διαδικασία ανέγερσης βρίσκεται το Πολιτιστικό κέντρο, ένα κτίσμα 1.000 τ.μ σε ιδιόκτητο οικοπέδο 10.000 τ.μ στο Πανόραμα που φιλοδοξεί να φιλοξενήσει όχι μόνο τις Ποντιακές, αλλά όλες τις εκδηλώσεις των Πολιτιστικών Συλλόγων.

Η Ευξείνου Λέσχη Βέροιας εκδίδει την εφημερίδα "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ" και κατά καιρούς διάφορα βιβλία. Έχει τη δική της εκπομπή στο ραδιόφωνο, και διατηρεί επαφές και γέφυρες με διάφορους Πολιτιστικούς Συλλόγους και Σωματεία του εσωτερικού και εξωτερικού. Έχει φιλοξενήσει διάφορα Σωματεία (με τελευταίο της Μελβούρνης Αυστραλίας το οποίο και έδωσε τα Χριστούγεννα παράσταση στη Στέγη). Είναι πανταχού παρούσα στις Εθνικές, θρησκευτικές και Πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Ένα μεγάλο ΜΠΡΑΒΟ αξίζει λοιπόν η Ευξείνου Λέσχη για όλες τις παραπάνω δραστηριότητες της και ειδικά για εκείνες που στοχεύουν στη διατήρηση της λαογραφίας μας και του Πολτισμού μας όπως η τελευταία.

Η παράδοσή μας είναι κάτι που φείλουμε να διατηρήσουμε και να προβάλλουμε, κάτι που η Ευξείνου Λέσχη της Βέροιας έχει καταλάβει σε βάθος και κάνει κάθε προσπάθεια γι' αυτό. Εμείς που πιστεύουμε σ' αυτές τις ιδέες έχουμε υποχρέωση να της συμπαροσταθούμε.

"ΛΑΟΣ" 26-4-2001

Ένα κεράκι στη μνήμη των θυμάτων της Γενοκτονίας του Μικρασιατικού Ελληνισμού Η ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΒΕΡΟΙΑΣ

Με εξαιρετική επιτυχία πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 22 Απριλίου 2001, ώρα 8.30 το βράδυ στην αίθουσα της Αντωναδείου Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών του Δήμου Βέροιας, η εκδήλωση διαμαρτυρίας του Συλλόγου Μικρασιατών Βέροιας, για την επιχειρούμενη απόφαση του όρου "Γενοκτονία" από το σχετικό Νόμο (2645/1998), που αφορά την αναγνώριση των θυμάτων της Γενοκτονίας του Μικρασιατικού Ελληνισμού.

Πέρασαν χρόνια από τότε (1922), όπου έπαψε να υπάρχει η παρουσία των Ελλήνων στις μυριωμένες Πατρίδες της Μικρασιατικής Γης. Ο χρόνος έκλεισε κάπως τη μεγάλη πληγή. Πάντα όμως, μέσ' στα κατάβαρα του νου και της ψυχής, αιώνια θ' αντιφεγγίζει η άσβεστη, η φωτεινή αχτίδα της θύμησης που πλανιέται ακόμα πάνω από τις ερηπιασμένες εκκλησιές και τα βουβά καμπαριά, πάνω από τις δοξασμένες πολιτείες και τα όμορφα χωριά, πάνω από τους τάφους των προγόνων και τα τίμια κόκαλα των μαρτύρων της πίστης και της πατρίδος, αποζητώντας τη δικαίωση στη μνήμη.

Αυτή την δικαίωση επιζήτησε - απαίτησε με το σεμνό αυτό προσκλητήριο τιμής ο Σύλλογος Μικρασιατών Βέροιας.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με την αναφορά του Προέδρου του Συλλόγου Μικρασιατών Βέροιας κ. Πρόδρομου Τσαμπουλατίδη, στο ακρό και τη σημασία της εκδήλωσης. Ακολούθησαν στη συνέχεια χαιρετισμοί από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη κ. Παντελεήμονα, τον Αντινομάρχη κ. Ορέστη Σιδηρόπουλο, τον Δήμαρχο κ. Γιάννη Χασιώτη και από τους Προέδρους της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας και της Θρακικής Εστίας Βέροιας κ.κ. Γιάννη Μιχαηλίδη και Στάθη Βακάλη. Όλοι τους τάχθηκαν υπέρ της διατήρησης του όρου "Γενοκτονία" στο σχετικό Νόμο, όπως και ο βουλευτής Ημαθίας κ. Μόσχος Γικονόγλου, ο οποίος διαμήνυσε με σχετική επιστολή του. Σημειώνεται ακόμη, ότι παράμοια θέση πήρε με ομόφωνη απόφασή του και το Δημοτικό Συμβούλιο Βέροιας, όπως ανακοίνωσε στο πολυπληθές ακροατήριο ο Δήμαρχος κ. Γιάννης Χασιώτης.

Κατόπιν ανέβηκε στο βήμα ο κεντρικός ομιλητής της εκδήλωσης, καθηγητής του ΑΠΘ κ. Αθανάσιος Καραθανάσης, ο οποίος αναφέρθηκε σ' όλες τις πτυχές του δράματος που γνώρισε ο ελληνισμός της Ανατολής στη μαύρη περίοδο 1914 - 1922.

Τέλος, ακολούθησε το μουσικοχορευτικό μέρος της εκδήλωσης με συντονιστή τον χοροδιδάσκαλο - εκπαιδευτικό κ. Φώτη Παναγιώπουλο. Κατά άψογο τρόπο τα χορευτικά τμήματα των Συλλόγων Μικρασιατών Βέροιας, Ευξείνου Λέσχης Βέροιας και της Θρακικής Εστίας Βέροιας, ερμήνευσαν, με συνοδεία λαϊκών οργάνων, παραδοσιακούς χορούς από τις αλησμόνητες πατρίδες. Εντυπωσιακή δε ήταν και η απόδοση τραγουδιών των πατρίδων της Ανατολής, από τη χορωδία του Συλλόγου Μικρασιατών Βέροιας, υπό τη Δίψη της κ. Γεωργίας Προυτσάκη. Μία ξεχωριστή πινελιά στο όλο καλλιτεχνικό πρόγραμμα ήταν και η ερμηνεία παραδοσιακών χορών από την Κύπρο και τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου. Αυτά τον έβραχο τρόπο διάλεξαν οι θυμαίσι χορευτές του Συλλόγου Μικρασιατών Βέροιας για να αποτίσουν φόρο τιμής στη μαρτυρική Κύπρο και στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου, τα οποία στάθηκαν μάρτυρες της τραγωδίας του Μικρασιατικού Ελληνισμού, αλλά και καλοί Σαμαρείτες προς τους εξριζωμένους της Μικρασιατικής Γης.

Το προσκλητήριο αυτό της τιμής κράτησε αμείλιτο το ενδιαφέρον των παραβρισκομένων μέχρι και την 11η νυχτερινή. Ήταν η ώρα τότε που εμφανίστηκε στη σκηνή, με αναμμένες λαμπάδες, το χορευτικό τμήμα του Συλλόγου Μικρασιατών Βέροιας, σαν όμιλος χορού αρχαίας τραγωδίας, για να ψάλει το αναστάσιμο τροπάριο "ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ". Καθολική γαλήνη κι άφατος γλυκασμός τώρα. Κι ύστερα, έπεσε η αυλαία της επιτυχημένης εκδήλωσης - διαμαρτυρίας. Μηνύμων των προγονικών παραδόσεων ο Σύλλογος Μικρασιατών Βέροιας!

Γιάννης Μελετιδής
"ΛΑΟΣ" 26-4-2001

Η "ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ" ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

"Αφιέρωμα

Ολοσέλιδο - σχεδόν - δημοσίευμα το οποίο αναφέρετε σε δύο κείμενα, του Γιώργου Χιονίδη και Πυθαγόρα Ιερόπουλου, που είχαν δημοσιευτεί στην "Πληροφόρηση" καταχώρησε η μηνιαία εφημερίδα της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας "Αργοναύτης".

Το εξάστυλο δημοσίευμα καταχωρήθηκε στο οπισθόφυλλο με υπέρτιτλο: "Γιώργος Χιονίδης και Πυθαγόρας Ιερόπουλος" κυρίως τίτλο: "Οι δύο συμπατριώτες μας δεξιοτέχνες της πέννας" και υπότιτλο: "Ας τους χορούμε μέσα από την Πληροφόρηση".

Η "Πληροφόρηση" ευχαριστεί τον "Αργοναύτη" για την τιμή που κάνει τόσο στην ίδια όσο και στους δύο συνεργάτες και φίλους της".

"Πληροφόρηση",
Αριθμ. Φυλ. 440,
22/4/2001

Ο Κώστας Φωτιάδης στην επόμενη εκδήλωση

Ο Βεροιώτης Πανεπιστημιακός κ. Κώστας Φωτιάδης θα είναι ο επίσημος προσκεκλημένος της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας στην επόμενη εκδήλωσή της που θα γίνει στις 19 Μαΐου στην επέτειο γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού, για να αναπτύξει το ομώνυμο θέμα.

Κατά την διάρκεια της εκδήλωσης θ' ακουστούν αποκαλυπτικά στοιχεία γύρω από το ιστορικό της τραγωδίας αυτής καθώς ο κ. Φωτιάδης θα φέρει στο φως σπάνια αρχεία του Ποντιακού Ελληνισμού τα οποία δεν βρίσκονται στην Ελλάδα.

Αναμένουμε με ενδιαφέρον την παρουσίαση.

Γνωμικά και Παροιμίες

Ο ποντιακός ελληνισμός έχει να παρουσιάσει ένα μεγάλο πλήθος από γνωμικά και παροιμίες, που αποτελούν τη συμπυκνωμένη σοφία του λαού του. Εκφράζουν απειράριθμες αλήθειες, που είναι παραγγέλματα της ίδιας της ζωής σ' όλες τις εκδηλώσεις της.

Τα ποντιακά γνωμικά και παροιμίες βγήκαν μέσα από την πολυκύμαντη πορεία του ποντιακού λαού και μπορούν να χρησιμεύσουν σαν πυξίδα στην πνευματική και πρακτική ζωή του ανθρώπου.

Ένα μικρό δείγμα της ποντιακής λαϊκής φιλοσοφίας:

1. Εγώ πουλώ σε κόρη μου ας κλαίει που θ' αγοράσει σε.
(Εγώ σε πουλώ κόρη μου ας κλαίει αυτός που θα σε αγοράσει).
2. Παλαλού ψαμίν ση γνωστικού την καλίαν.
(Κουτού ψαμί στον γνωστικού την καλιά).
3. 'ς σ' αλογού τον τόπον σόγουντα γάιδαρων θα δέντς.
(Στου αλόγου τη θέση τουλάχιστο γάιδω-

- ρο να δέσεις).
4. Ο σκύλον όπου τρώει εκεί υλάζ.
(Ο σκύλος όπου τρώει εκεί γαυγίζει).
5. Ιντσάν θέλ' το καλό σ' εφτάει σε και κλαις.
(Εκείνος που θέλει το καλό σου σε κάνει και κλαις).
6. Η τέχνη χρυσόν δακτυλίδ' εν.
(Η τέχνη είναι χρυσό δακτυλίδι).
7. Ο Θεός δει το τέρτ' δει και το τερμάν.
(Ο Θεός δίνει το βάσανο δίνει και τη λύτρωση).
8. Εκύλιεν ο γάιδιaron κι εκύσαν τα κοκκία, ο γέρων κλαίει τον γάιδιaron κι η γριά το κοκκία.
(Κατρακύλισε το γαϊδούρι και χύθηκε το σπάρη, ο γέρος κλαίει το γαϊδούρι και η γριά το σπάρη).
9. Η γριά ας τ' έπαθεν το κακόν κ' υστερνά εσπάλτσεν την πάρταν.
(Η γριά αφού έπαθε το κακό ύστερο έκλεισε την πάρτα).

Η ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ

Ο αστικός πληθυσμός του Πόντου και του Καρς διαδραμάτισε αξιοσημείωτο ηγετικό ρόλο στην μαρτυρική πορεία του ποντιακού ελλητισμού.

Τα αστικά κέντρα υπήρξαν σ' όλη την διάρκεια της σκοτεινής περιόδου της δουλείας εθνικοί και θρησκευτικοί κίβωτοι.

Καλλιέργησαν ζηλότυπα τα ελληνικά γράμματα και βοήθησαν αφάνταστα στην επιβίωση και διάσωση της θρησκείας, της ελληνικής συνείδηση και της γλώσσας.

Ένα από τα σπουδαιότερα κέντρα του ποντιακού ελλητισμού υπήρξε η Τραπεζούντα.

Το όνομά της το οφείλει στους ομαλούς λόφους που την περιβάλλουν σε σχήμα τραπεζιού. Ο ιστορικός Χάμμερ πιστεύει ότι το όνομα Τραπεζούντα προέρχεται από τα τείχη της πόλης που την περιέβαλαν και είχαν σχήμα τραπεζιού.

Η Τραπεζούντα ιδρύθηκε από τους Σινωπείς το 756 π.Χ. και γρήγορα έγινε το πιο σπουδαίο εμπορικό κέντρο του Πόντου. Η σύνδεσή της με τις οδικές αρτηρίες προς την Περσία, τη Συρία, την Αίγυπτο και τις Ινδίες την έκαναν πόλη διεθνή.

Η ακμή της, ήταν τόσο μεγάλη, ώστε αναγνωρίστηκε σαν "η βασιλίς των πόλεων" και όχι μόνο του Εύξεινου Πόντου, αλλά και όλης της Ανατολής. Ίδρυσε μάλιστα και τρεις ομώνυμες αποικίες, μια στην Αρκαδία, άλλη στον Ελλήσποντο και τρίτη στην Ταυρική χερσόνησο. Εκοψε δικά της νομίσματα, που είχαν μεγάλη ζήτηση. Οι Τραπεζούντιοι λάτρευαν τους δώδεκα θεούς και διατηρούσαν σαν Ιωνες τις ελληνικές συνήθειες.

Κατά το 400 π.χ. φιλοξενήθηκαν για 30 ημέρες οι "Μύριοι" του Ξενοφώντα.

Η πόλη διατήρησε την αυτονομία της ως την εποχή του Μ. Αλεξάνδρου. Την αυτονομία της Τραπεζούντας την κατήργησε ο Μιθριδάτης ο Γ', που ίδρυσε το βασίλειο του Πόντου.

Το 63 π.Χ. το κράτος του Πόντου καταλήφθηκε από τους Ρωμαίους, αλλά η πόλη διατήρησε την εσωτερική της αυτονομία.

Η πόλη ευνοήθηκε σημαντικά από τους Ρωμαίους αυτοκράτορες Τραϊανό (98-117 μ.Χ.) και τον Ανδριανό (117-138 μ.Χ.).

Στα χρόνια του αυτοκράτορα Ιουστινιανού (527-565 μ.Χ.) η Τραπεζούντα απόκτησε μεγάλη αίγλη και πλούτο. Η πόλη από τις αρχές της Βυζαντινής αυτοκρατορίας άρχισε να γίνεται κέντρο εκπολιτιστικής κίνησης. Στην Τραπεζούντα αναζωογονείται η καλλιέργεια των μαθηματικών και της αστρονομίας. Απόκτησε σπουδαία σχολεία, όπου δίδαξαν σοφοί διδάσκαλοι. Τίστηκαν ωραίοι ναοί, όπως μεγάλος ναός της Παναγίας της Χρυσοκεφάλου, του Αγίου Ευγενίου, προστάτη και πολιούχου της πόλης και της Αγ. Σοφίας. Ξακουστά ήταν τα τείχη της πόλης, που την προφύλαγαν από διάφορες επιδρομές. Το 1204 ο Αλέξιος ο Α' Κομνηνός ίδρυσε στον Πόντο ανεξάρτητο ελληνικό κράτος με πρωτεύουσα την Τραπεζούντα.

Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας διατηρήθηκε μέχρι το 1461, οπότε καταλήφθηκε από τους Τούρκους επί Μωάμεθ του Β'.

Κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και συγκεκριμένα το 1916 καταλήφθηκε από τους Ρώσους, πλην όμως το 1918 ανακαταλήφθηκε από τους Τούρκους. Με την κατάρρευση της Τουρκίας η Τραπεζούντα προοριζόταν να ανακηρυχθεί πρωτεύουσα του σχεδιαζόμενου ελληνικού ποντιακού κράτους. Τα γεγονότα όμως που ακολούθησαν με την Μικρασιατική καταστροφή είχαν ως αποτέλεσμα να σβήσει γρήγορα το ωραίο αυτό όνειρο του ποντιακού ελλητισμού. Πριν τον ξεριζωμό η πόλη είχε πληθυσμό 50 χιλιάδες. Οι Έλληνες έφταναν τις 15.000. Οι υπόλοιποι ήταν Τούρκοι και Αρμένιοι.

Η Τραπεζούντα ήταν έδρα μητροπολίτη, που είχε στη δικαιοδοσία του 75 πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά. Διατηρούσε περίφημα ελληνικά σχολεία και ιδιαίτερα το "Φροντιστήριο της Τραπεζούντας".

Η Τραπεζούντα σ' όλη την διάρκεια της τουρκοκρατίας διατήρησε ακέραιο τον ελληνικό της χαρακτήρα και ποτέ δεν απαρνήθηκε την περιλαμπηρη καταγωγή της. Παρέμεινε επί αιώνες μητρόπολη του ποντιακού ελλητισμού.

Γιάννης Μελετιδής

Συνδιάσκεψη Σωματείων μελών της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ποντιακών Σωματείων

Εισήγηση του Κώστα
Καραπαναγιωτίδη,
μέλους της Ευξείνου Λέσχης
Βέροιας
και μέλους της ΠΟΠΣ

Για ένα πολυδιάστατο θέμα όπως είναι ο πολιτισμός θα μπορούσαμε να μιλάμε επί ώρες. Θα πρέπει όμως να τονίσω ότι με την σημερινή μας συνάντηση ξεκινάει ένας νέος κύκλος επαφών και ανταλλαγής σκέψεων και απόψεων για θέματα που αφορούν το στοιχείο μας. Σκοπός μας είναι να επισημάνουμε και να ξεπεράσουμε κάποιες κακές συγκυρίες και αδυναμίες του οργανωμένου ποντιακού χώρου. Ελπίζω ότι με τον τρόπο αυτό θα δώσουμε το ερέθισμα για μία πλατιά και γόνιμη συζήτηση.

Κατ' αρχήν επιβάλλεται να υπογραμμίσω την μεγάλη προσφορά των Σωματείων μας στον τομέα του πολιτισμού. Αβοήθητοι με μόνο κίνητρο τις αστείρευτες πνευματικές και καλλιτεχνικές ανησυχίες των μελών τους για καταγραφή, διατήρηση και διάδοση ηθών - εθίμων - χορών - τραγουδιών και για ένα καλύτερο αύριο πραγματοποιούν λογιές - λογιές αξιόλογες εκδηλώσεις εντός και εκτός της χώρας. Φιλοδοξούν να παντρέψουν δημιουργικά και ανώδυνα το χθες με το σήμερα αναδεικνύοντας ποικιλοτρόπως το μεγαλείο της προγονικής μας κληρονομιάς.

Παρά ταύτα το έργο μας δεν είναι ανάλογο των κρίσιμων περιστάσεων. Η καταιγίδα της κοινωνικής διαφθοράς και η νέα τάξη πραγμάτων με την παγκοσμιοποίηση απειλούν τις φυλετικές μας ιδιαιτερότητες. Άλλωστε αυτός ο πόλεμος κατά των αιώνων αξιών που κρύβουν οι παραδόσεις μας δεν είναι τωρινό φαινόμενο. Χρόνια τώρα δεχόμαστε μία επικίνδυνη επίθεση με πολιτιστικά υποπροϊόντα άλλων χωρών.

Επιχειρείται μεθοδικά μιας άλλης μορφής άλωση δίχως τρομπέτες και πυροβόλα. Δυστυχώς απέναντι στη σαρωτική αυτή manía του αφελληνισμού οι αντιστάσεις μας δεν είναι ισχυρές. Η αχαλίνωτη ξενομανία γοητεύει και αποπροσανατολίζει κυρίως τη νεολαία μας. Αγνά ήθη, έθιμα και ένας ανεκτίμητος τρόπος ζωής παραμερίζονται. Ο σημερινός πολίτης κάτω από το άγχος της καθημερινής βιοπάλης ή της άκρατης κερδοσκοπίας δεν έχει αρκετά αποθέματα ψυχικής και πνευματικής αντίστασης.

Αρα λοιπόν η προστασία των παραδόσεων γενικά δεν είναι υπόθεση μόνο των ποντιακών συλλόγων ή οποιων άλλων πολιτιστικών συλλόγων. Η Πολιτεία έχει τον πρώτο λόγο. Οφείλει να ευαισθητοποιήσει και να αφυπνίσει το ελληνικό δαιμόνιο για μία πραγματική πολιτιστική σταυροφορία.

Αν και το όραμα αυτό στα χρόνια που ζούμε θεωρείται πλατωνικό αξίζει κάθε προσπάθεια προς την κατεύθυνση αυτή. Δεν φτάνει να λέμε "Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει". Αν την αφήσουμε θα αλλάξει πρόσωπο, θα χάσει το χρώμα της.

Να γιατί η ΠΟΠΣ κάλεσε τα μέλη της στη σημερινή συνάντηση με τόσο καυτά θέματα. Έχουμε χρέος να στείλουμε προς όλες τις κατευθύνσεις τις εύστοχες προτάσεις σας, τα πορίσματα και ενδεχομένως τα μελλοντικά μας ψηφίσματα. Έχουν ακόμη στα σπλάχνα τους τα σωματεία μας δυνάμεις ικανές να δώσουν την μάχη στο χαρακώμα των ιδεών και των παραδόσεων.

Η ΠΟΠΣ ανησυχεί και στα όρια της δικαιοδοσίας της δίνει το καλό παράδειγμα. Καλέσαμε τα Σωματεία μέλη μας να προβληματιστούν για μία ευρύτερη και πιο ουσιαστική προσφορά βασισμένη στην έρευνα, τον κοινό προγραμματισμό και τις συντονισμένες προσπάθειες. Να αξιοποιηθούν ιστορικοί - λαογράφοι, καλλιτέχνες, ηθοποιοί, ζωγράφοι, μουσικοί και άλλοι ειδήμονες γύρω από την ποντιακή παράδοση. Με βάση τις έρευνες όλων αυτών καθώς και τα πορίσματα των παγκοσμίων συνεδρίων και των συνεδρίων Εθνικής Αυτογνωσίας να πραγματοποιηθούν σεμινάρια με θέμα τον χορό, το τραγούδι, τη μουσική, τις αυθεντικές ενδυμασίες, την ποντιακή κουζίνα, το ποντιακό θέατρο, την ποντιακή λογοτεχνία, τους Μομόγερους, τον ποντιακό γάμο, το ταφικό έθιμο του Θωμά κ.λ.π., κ.λ.π.

Στην ενημερωτική αυτή πρωτοβουλία να συμμετέχουν οπωσδήποτε και τα καθ' ύλην υπεύθυνα στελέχη των Σωματείων. Έτσι η απαραίτητη απόκλιση των όσων γίνεται σε σχέση με την παράδοση όλο και θα μικραίνει. Επίσης έχοντας σαν πυξίδα τις σεβαστές απόψεις των ειδημόνων θα πρέπει να βάλουμε κάποιους κανόνες δεοντολογίας στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, στον ποντιακό Τύπο. Και να μπει φρένο στην εμπορευματοποίηση της ποντιακής ιδέας.

"ΛΑΟΣ" 26-4-2001

Ο ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ: Μπορούσε να διαγνώσει με ακρίβεια τα ρεύματα και τις τάσεις της εποχής του

Ένας πολύ σύγχρονος ιεράρχης

Του Πρωτοπ. Γεωργίου Μεταλληνού

Ο από Τραπεζούντος Αρχιεπίσκοπος Χρυσάνθος ανήκει στη χορεία των Μεγάλων Ιεραρχών μας, που ενσάρκωσαν την παράδοση και τις αρετές των ηγετών του Γένους και την πιστότητα σ' αυτό μέχρις αυτοθυσίας. Οι έμφυτες ικανότητές του και η πλούσια σε περιεχόμενο και έκταση παιδεία του, μαζί με το ακραιφνώς ελληνορθόδοξο φρόνημά του και την αδιάπτωτη συνείδηση του χρέους του προς το Έθνος και την Ιστορία του, ήσαν οι προϋποθέσεις της ποιμαντικής του παρουσίας. Η φοίτησή του στην Ι. Θεολογική Σχολή της Χαλκής (1897-1903), το ανώτατο πνευματικό φυτώριο του Οικουμενικού Θρόνου από το 1844, διαμόρφωσε το εκκλησιαστικό φρόνημά του, η δε θήτευση του σε επιτελικές θέσεις του Οικουμενικού Θρόνου (αρχιεπιφύλαξ του Οικουμενικού Πατριαρχείου, διευθυντής και αρχισυντάκτης της "Εκκλησιαστικής Αληθείας") όπλισαν το πνευματικό του οπλοστάσιο, για να διεξαγάγει αργότερα τους "υπέρ Πίστεως και Πατρίδος" αγώνες του.

Πνεύμα ευρύτατο και πατερικό, μπορούσε να διαγνώσει με ακρίβεια τα ρεύματα - τάσεις της εποχής του και την αληθινή πορεία των πραγμάτων. Ετσι, προφύλαξε την Εκκλησία από άκαιρες συγκρούσεις και ανυπερθέτως κρίσεις. Αυτό συνέβη λ.χ. στην περίπτωση του Αλεξ. Δελμούζου, που προκάλεσε με κάποιο άρθρο του. Ο Χρυσάνθος εκάλυψε τον Δελμούζο, δίνοντας άλλο νόημα (χριστιανικό) στα γραφόμενά του.

Απέφυγε, επίσης, να γράψει κατά των δημοτικιστών, παρά την προτροπή του Πατριάρχου Ιωακείμ του Γ' πείθοντάς τον ότι η εφημερίδα του Πατριαρχείου "Εκκλησιαστική Αλήθεια", που ήταν η φωνή του Φαναρίου, "έπρεπε να ιστάται υπέρ των τοιούτων αγώνων". Όπως δε ο ίδιος ο Χρυσάνθος σημειώνει: "Όπως αντί να γράψω κατά των δημοτικιστών, έγραψα κατά των Νεοτούρκων, επιβουλευομένων δια της επιβίσεως αυτών εις τα σχολικά πράγματα την Ελληνικήν Γλώσσαν".

Ο μεγάλος αυτός ιεράρχης δεν μπορούσε μόνο να κερραχεί τα πράγματα - προβλήματα, αλλά και να διακρίνει τους πραγματικούς κινδύνους του Έθνους.

Γι' αυτό προέβλεπε σε ενέργειες σκανδαλιστικές για τους ιδεολογικά μονολιθικούς και πνευματικά δυσκίνητους. Παρόμοια θαρραλέα και σωτήρια ενέργεια ήταν η (τυπική) συνεργασία του με το σοβιέτ της Τραπεζούντος, μετά την κατάλυση των ρωσικών στρατιωτικών αρχών και τη σύσταση Διευθυντηρίου σοβιέτ (1917).

Συμμετείχε στις συνεδρίες, για να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την πορεία των πραγμάτων και να επηρεάζει υπέρ του λαού, γινόμενες "τας πάσι τα πάντα, ίνα πάντες τινά σίωσι" (Α' Κορ. 9.22).

Ο Οδυσσεύς Λαμφίδης έχει αναχρημάσει διεξοδικά τη συνεργασία του Χρυσάνθου με τον Γεώργιο Σκληρό, σοσιαλιστή κοινωνιολόγο και διακεκριμένο εκπρόσωπο της μαρξ-

στικής σκέψης, αποδίδοντας σ' αυτόν και τις κοινωνικές ροπές του Χρυσάνθου, μολοντί το υπόβαθρο του Αρχιερέως ήταν καθαρά αγιογραφικό και πατερικό, δηλαδή παραδοσιακό ορθόδοξο.

Η αναφορά του Χρυσάνθου στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα (γυναίκα, ανεργία, αλκοολισμός, εργαζόμενο παιδί) το 1930 στο Άγιον Όρος εντυπωσίασε. Επίσης, το άρθρο του το 1932 "Η κοινωνική κρίσις και η Εκκλησία" με τολμηρότατες θέσεις για το αναπτυσσόμενο τότε κομμουνιστικό κίνημα, το αδιώπητο μορμαλύνει για την αστική τάξη, που επέμενε να θεωρεί την Εκκλησία κωφάλαλη θεραπευτινίδα της. Ο Χρυσάνθος παρατηρεί: "... αι αστικά οργανώσεσι των Αθηνών εζήτησαν παρά του Μακαριωτότου (...) να συμπράξει η Εκκλησία κατά του κομμουνισμού και αι εφημερίαι, εκπρεπόμεναι της υψηλής αυτών κλήσεως, να καταστήσωσι συνεργοί της αστυνομίας και καταδοτάι των κατ' ενορίας κομμουνιστών". Είναι δημόσια και επίσημη καταγγελία και καταστάσεις, που οδήγησαν στον εμφύλιο και τις φρικτερότητές του! Ο σεβάσιμος Ιεράρχης, με τη φωτεινή του σκέψη και κρίση, θέλει να προφυλάξει την Εκκλησία από άστοχες εμπλοκές στις καιρικές ιδεολογικές αντιπαραθέσεις, που είναι έξω από τη φύση και αποστολή της και μάλιστα, όταν πρόκειται για ιδεολογίες -τοκτους ξένων ωδίνων, που εισήχθησαν στανικά στη ζωή του Έθνους μας και συνιστούν μόνιμο σκόλοπο της ιστορικής του σάρκας. Είναι στο σημείο αυτό μεγαλειώδεις αι επιστημάνσεις του σοφού Ιεράρχου!

Η Εκκλησία, ισταμένη υπέρ των εκάστοτε εναλλασσόμενων (= προσωρινότητα των εγκοσμίμων) οικονομικών και κοινωνικών συστημάτων, δεν δύναται και δεν πρέπει να ταυτίζεται με οιονδήποτε εφήμερον κοινωνικόν σύστημα και με οιονδήποτε κοινωνικήν τάξιν και να αγωνίζεται υπέρ επικρατήσεως αυτών.

Η Εκκλησία δεν είναι Εκκλησία μιας μόνον κοινωνικής τάξεως, ουδέ ενός μόνου λαού ή ενός Έθνους (= κατά του εθνικισμού) ή του Κράτους η Εκκλησία, ως μαρτυρεί η απ' αρχής σύστασις και η ιστορία αυτής, είναι η απ' αρχής καθολική και αποστολική Εκκλησία, η από περσώντων έως περσώντων, και φιλόστοργος μήτηρ όλων των λαών και όλων ανεξαρτήτως των κοινωνικών τάξεων, και εκείνων ακόμη, όσαι εκ πλάνης έχουν στραφή κατ' αυτής". Διακηρύσσει, μάλιστα, ότι οι άγιοι Πατέρες "κηρύττουν τον κομμουνισμόν της αγάπης, ως θεμελιώδη χριστιανικήν διδασκαλίαν" και ότι "επί το ίχνη της κομμουνιστικής πολιτείας της αγάπης βαδίζει μέχρι σημερινον ο μοναχικός βίος και δη ο κοινοβιακός, και ιδία εν Αθ..."

Είναι εύλογη, συνεπώς, η πρακτική πρότασή του: "Συστηματοποιούσα η Εκκλησία την αγάπην, οφείλει να συστήσει κατά ενορίας κέντρα κοινωνικής προνοίας και αντίληψεως και ευρέσεως εργασίας εις τους αγρούς".

Ορθά κατανοεί ο Χρυσάνθος, ότι η αγάπη είναι η σάχη της Εκκλησίας, για να αλευήσει τους αντιθέτους και να κερδίσει την εμπιστοσύνη τους.

Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η στάση του Χρυσάνθου έναντι των αλλοθρήσκων και ετεροδόξων. Ήδη στον Πόντο, όπως είδαμε, περιέβαλλε και προστάτευε μουσουλμάνους και Αρμένιους, αποδεικνύοντας έμπρακτα το

φιλάνθρωπο άνοιγμα της Ορθοδοξίας στα πανανθρώπινα προβλήματα. Προς τους Άγγλικανούς ήταν ανοιχτός, σύμφωνα και με την τότε θέση του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Στους Ρωμαιοκαθολικούς Καπουκίνους της Τραπεζούντος, επίσης, προσέφερε βοήθεια και υποστήριξη, όταν η Μονή των ηπειλοίτων από τον Βαλή της περιοχής με επίταξη.

Όταν όμως η Πίστη και το Έθνος ήσαν "το κινδυνευόμενον και προκείμενον", η στάση του γίνεται ανυποχώρητα ελληνορθόδοξη. Πρόκειται για το θέμα της συνάψεως κοκκορδάτου μεταξύ ελληνικής κυβερνήσεως και Κράτους του Βατικανού, του νέου δηλαδή Παπικού κράτους, όπως διαμορφώθηκε με το καθεστώς Μουσαλί (1929).

Κοκκορδάτο σημαίνει - και σημαίνει - κρατική αναγνώριση του Παπισμού. Ο Χρυσάνθος είχε στη σχέση με τον Παπισμό αποσπασμένες απόψεις, που οδήγησαν σε καθαρή στάση, έξω από κάθε έννοια πολιτικών ελλήνων ή και ότολμης διγλωσσίας. Οριστικό σχίσμα Ανατολής - Δύσεως - θεωρούσε το 1204. Στον από Τραπεζούντος Αρχιεπίσκοπό μας, άλλωστε, οφείλουμε τον όρο "η καθ' ημάς Ανατολή", η ταυτότητα της οποίας καθορίστηκε ιστορικά, με βάση την πνευματική κυρίως διαφοροποίησή της από την φραγκοκρατική Δύση. Και αυτό δεν του το συγχώρησαν οι Γερμανοί επιδρομείς.

Θέσεις και απαιτήσεις

Ο Χρυσάνθος, ως απίλος αποκρισάριος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κατόρθωσε να πείσει, το 1931, τον πρωθυπουργό Ελ. Βενιζέλο, πολιτικό αντίπαλο, να μην προχωρήσει στη σύναψη κοκκορδάτου. Το θέμα όμως επανήλθε το 1936 επί δικτατορίας Ι. Μεταξά.

Ο Χρυσάνθος καταθέτει εκ νέου τη σοφή άποψή του σε ένα σπουδαίο Υπόμνημα. Είναι αδύνατο να αναλύσουμε εδώ το κείμενό του. Θα παραθέσουμε μόνο κάποιες θέσεις του, που ισχύουν και σήμερα με τις νέες παπικές απαιτήσεις. Ως γνωστόν, το 1979 συνήψαμε, λόγω Ενωμένης Ευρώπης, για πρώτη φορά, διπλωματικές σχέσεις με το Βατικανό, αναγνωρίζοντας ως ορθόδοξο Έθνος την κρατική υπόστασή του Παπισμού.

Ο μακαρίτης Αρχιεπίσκοπος Σεραφείμ συνήθιζε να θέτει το ρητορικό ερώτημα: Είναι η Εκκλησία το Βατικανό; Σήμερα όμως ο Πάπας, με το έμμεσο αίτημά του να γίνει δεκτός ως εκκλησιαστική κεφαλή στην Ελλάδα, ζητεί να ολοκληρωθεί η πλήρης αναγνώριση του Παπισμού, της μεγαλύτερης διαστροφής του Χριστιανισμού στην ιστορία και του θλιβερότερου καταλοίπου - μαζί με το θεσμό κληρονομικής διαδοχής του φραγκοκατετονικού Μεσαίωνα.

Ο μακαρίτης Αρχιεπίσκοπος υποστήριζε με σθένος, ότι "η σύναψις Concordat είναι επίδημος εις το Ελληνικόν Κράτος και εις την Ελληνικήν Εκκλησίαν και ότι δέον παντί τρόπω να αποφευχθή τούτο". Σήμερα κάποια θα τον χαρακτήριζαν "φονταμενταλιστή"... Παρά τη "νόμιμο κρατούσαν πολιτείαν" ο Χρυσάνθος, ως Ρωμής - Έλληνας, έβλεπε Πολιτεία και Εκκλησία ως συνάλληλα μεγέθη και αλληλοεπηρεαζόμενα στην πράξη υπέρ του Έθνους.

Τα κοκκορδάτα - γράφει - είναι "μόλλον συνθηκολογήσεις προς την παντοδυναμίαν του Πάπα". Γι' αυτό "η Ελλάς ουδεμίαν έχει ανάγκην να συνάψει (...) Concordat, διότι αι σχέσεις της Πολιτείας προς τα διάφορα ετεροδόξα θρησκευόμενα και, επομένως, και προς το καθολικόν, έχουν ορισθή δια του Συντάγματος και δια νόμων δημοσίου δικαίου (...).

Το μόνον, όπερ απολείπεται να πράξη το Ελληνικόν Κράτος, είναι να εφαρμόσει μετά σθένους τους κατά των Προπαγανδών και επομένως και κατά της καθολικής προπαγανδίας θεσπισθέντας και θεσπιθησομένους νόμους".

Αυθαιρεσίες

Γνωρίζοντας δε καλά τις μεθόδους του Παπισμού, δηλώνει: "... Δεν βλέπω πως η μικρά Ελλάς, δεσμευομένη με Concordat, θα οπτηρέψει τας παπικές αυθαιρεσίας και επιμβάσεις των ισχυρών". Αυτό δε mutatis mutandis ισχύουν και σήμερα. Ας θυμηθούμε το Κοσσοβο και τον μόνιμο και σταθερό εκδηλούμενο ανθελληνισμό του Βατικανού, ως σήμερα.

Σημασία δε έχει, ότι παρά τις κατά καιρούς δημιουργούμενες λόγω των οικουμενικών σχέσεων εντυπωσίες και οι κορυφαίοι εκφραστές της Ορθοδοξίας σήμερα δεν έχουν αποστασιοποιηθεί από τις θέσεις του Χρυσάνθου. Ετσι λ.χ. ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ιωάννης (Ζηζιούλας), καθηγητής - ακαδημαϊκός και διακεκριμένος εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, έλεγχε σε σύναξη της Ορθόδοξου Νεολογίας της Ιεράς Μητροπόλεως Περιστερίου: "Στους Ρωμαιοκαθολικούς υπάρχει δυσκολία να ξεχωρίσει κανείς την Εκκλησία, λόγω του ότι η Εκκλησία υπάρχει εκεί, ως κάτι το ανταγωνιστικό με τις πολιτικές δυνάμεις.

Το κράτος του Βατικανού ανταγωνίζεται ως κράτος τα άλλα κράτη. Έχει τη διπλωματία του, έχει τις διεθνείς σχέσεις του. Ακόμη περισσότερο η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία μπήκε στον περασμό να ταυτισθεί με πολιτικά κόμματα, το χριστιανοδημοκρατικό κόμμα, το οποίο την εκπροσωπούσε σε μεγάλο βαθμό στην Ιταλία, αλλά και σε άλλες χώρες.

Δείχνει να πιστεύει η Εκκλησία, ότι μπορεί να ταυτιστεί με μια ιδεολογία ή και με έναν κομματικό μηχανισμό".

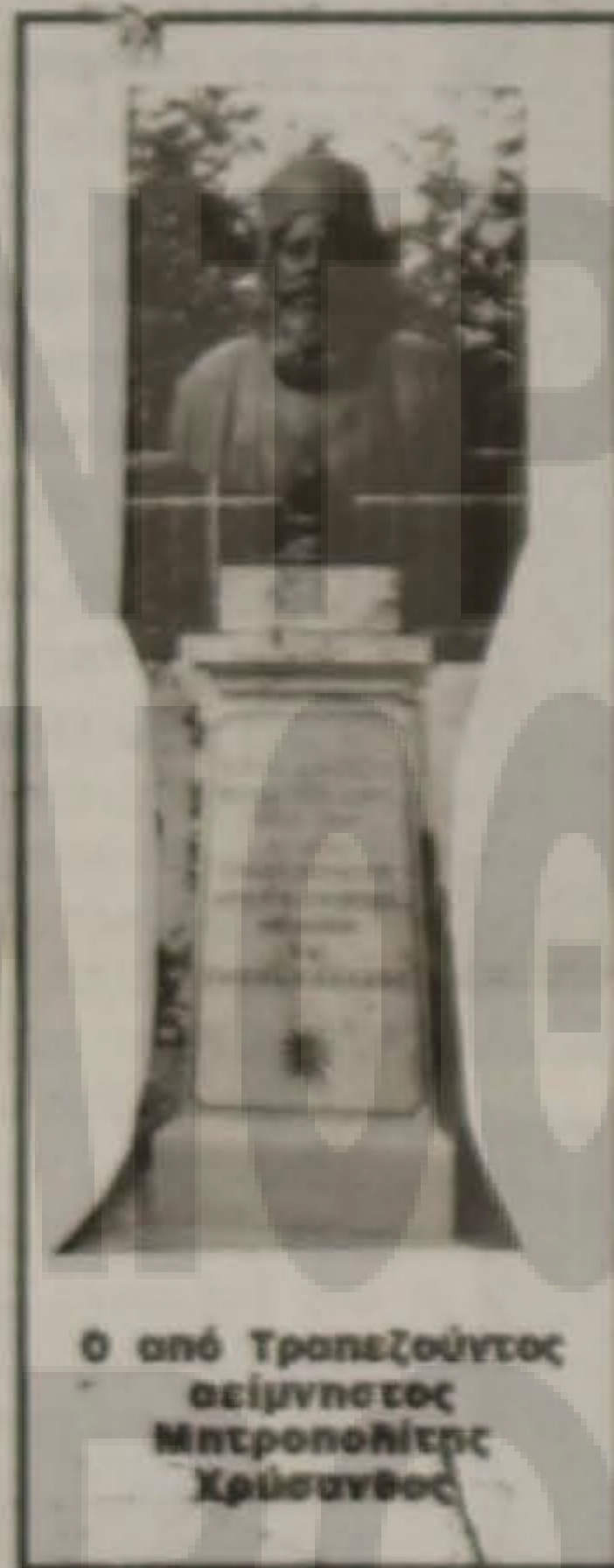
Ο Μ. Βασίλειος (+379) είχε πει για τους πάπες της εποχής του, και πριν ακόμη από την εκφράγκευσή τους: "Τα υπερήφανα ήθη αυτών, θεραπευόμενα, υπεροπτικώτερα γίνεσθαι πέφυκε". Οσο δηλαδή τους κολακείες, τόσο αποθρασύνονται. Γι' αυτό και ο Χρυσάνθος τονίζει, ότι "το Concordat θα αυξήσει τας δυσχερείας και τας επιβίσεις των ξένων" και, συνεπώς, θα καταστή "επίδημο".

Και μια προφητική διάγνωση του - προεκτεινόμενη στην εποχή μας: "Πάσα υποχώρησις εις το Βατικανόν δεν θα βελτιώσει τας ομοβιαίας σχέσεις, ουδέ θα αμβλύνει την αδύτητα της εχθρότητας αυτού προς τον Ορθόδοξον Ελληνικόν λαόν, απ' εναντίας αι απαιτήσεις προς νέας υποχωρήσεις θα ηξάνον και η εχθρότης θα επιστείνετο".

Ακουέτωσαν ταύτα και οι Έλληνες Πολιτικοί! Και αυτό το λέγω όχι επιτιμητικά, αλλά παρακλητικά. Πρέπει όμως να διαθέτω κανείς την παιδεία και ιστορική γνώση του Μεγάλου Αρχιεπισκόπου, για να μπορεί να δει έτσι τα πράγματα. Η κοντόφθαλμη τυχοδιωκτική ή οικονομική πολιτική οδηγεί σε μωσαϊκόσους στάση και ανόλογες ενέργειες.

Ανοδημοσίευση:

"ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ", 8/4/2001

Ο από Τραπεζούντος σεϊμνετος Μητροπολίτης Χρυσάνθος

Γλέντι και κέφι στο χορό του ΜΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Το Σάββατο 24-2-2001 έγινε ο ετήσιος χορός του Μορφωτικού Συλλόγου Μ.Ε.Α.Σ. Δημόκριτος Πανοράματος στο κέντρο "Ρέμβι" και σημείωσε μεγάλη επιτυχία.

Την εκδήλωση αγάλισσε πολύς κόσμος και τα παιδιά του χορευτικού τους έδωσαν μεγάλη χαρά χορεύοντας χορούς από τον Πόντο με τον χοροδιδάσκαλό τους κ. Κώστα Τοπαλίδη.

Ο κόσμος διασκέδασε πολύ μέχρι τις πρωινές ώρες της Κυριακής, με το πλούσιο καλλιτεχνικό πρόγραμμα και με το τραγούδι του κ. Χρήστου Ιντζεβίδη.

Πολλοί επίσημοι παραβρέθηκαν στο χορό όπως οι βουλευτές του Νομού μας κ. Μιχάλης Χαλκίδης και κ. Ηλίας Φωτιάδης, ο Διοικητής Πυροβολικού Β' Σ.Στρατού κ. Νικόλαος Τσιρογιάννης, ο αντινομάρχης κ. Ορέστης Σιδηρόπουλος, ο αντιδήμαρχος κ. Ιωάννης Κουρουζίδης, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι κ.κ. Χρήστος Σκουμπόπουλος και Χρήστος Γεωργιάδης καθώς και ο κ. Θωμάς Τσιρογιάννης δημοτικός σύμβουλος Βεργίνας, ο Δ/ντής του 14ου Δημοτικού Σχολείου κ. Κων/νος Παπαδόπουλος, ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Πολιτιστικών Συλλόγων κ. Πρόδρομος Τσαμπουλατίδης καθώς και ο Γραμματέας, ο πρόεδρος της 9ης Συνοικίας κ. Μουρατίδης, η πρόεδρος της 6ης Συνοικίας κ. Χατζησαράντη, εκπρόσωποι από τους Συλλόγους Καλλιθέας και Προμηθέα, ο πρόεδρος των Τοπογράφων, ο πρόεδρος Γονέων και Κηδεμόνων 1ου Δημ. Σχολείου Βέροιας.

"ΛΑΟΣ" 6-3-2001

"Σα ταφεία", ένα συγκινητικό έθιμο των Ποντίων

Την Κυριακή του Θωμά σε μια γιορτή με "τραπέζι" και μουσική μεταφέρουν το μήνυμα της Ανάστασης και της Αιώνιας Ζωής στους νεκρούς

Της Εύης Βουσινά

Δεν θα το πιστέψετε, αλλά σας λέω αλήθεια ότι οι Ζακυνθιοί τον Αγιο Θωμά τον λένε Αγιο Λύπιο, που πιο σωστά θα έπρεπε να γράφεται Λείπιος αφού ονομάζεται έτσι, επειδή έλειπε όταν εμφανίστηκε ο Χριστός στους μαθητές του, με αποτέλεσμα να μην πιστέψει τις διηγήσεις των άλλων και να ονομαστεί και Απιστος. Διόλου παράξενο η ορθογραφία που επικράτησε να σχετίζεται με τη λύπη του Αγίου γι' αυτό του το πάθημα γιατί, κατά τα άλλα, δεν είναι μικρό προνόμιο να γιορτάζεται η μνήμη του μία μόλις εβδομάδα μετά το Πάσχα.

Αυτήν πάντως την ημέρα έχουν επιλέξει οι Πόντιοι για να τηρούν ένα συγκινητικό έθιμο που έχει σκοπό να μεταφέρει, σε εκείνους που έφυγαν από τον κόσμο ετούτο, το μήνυμα της Ανάστασης και της Αιώνιας Ζωής.

Τη συνήθεια αυτή (που σε ορισμένα ποντιακά χωριά τηρείται τη Δευτέρα της Λαμπρής) ζωντανεύουν κάθε χρόνο οι Πόντιοι στα Σούρμενα. Στην εκκλησία μετά τη λειτουργία ψάλλεται δοξολογία και στη συνέχεια σχηματίζεται πομπή, με επικεφαλής τα λάβαρα και τα εξαπτέρυγα, η οποία κατευθύνεται προς το νεκροταφείο.

Είναι μέρα χαρούμενη, δεν συνηθίζεται να κλαίνε, αντίθετα στρώνουν πάνω στις φρεσκοπλυμένες ταφόπλακες τραπεζομάντιλα και αραδιάζουν επάνω φαγητά. Ψητό κρέας, κρεατερούς ντολμάδες, πίτα και ό,τι έχει καθένας. Απαραίτητα σ' αυτό το "τραπέζι" είναι

τα κόκκινα αυγά και το τσιπουράκι.

Περνάει ο παπάς, διαβάζει το τρισάγιο, μακαρίζει τους εκλιπόντες πίνοντας ένα ποτηράκι και στη συνέχεια η οικογένεια τρώει και τσουγκρίζει τα κόκκινα αυγά. Βέβαια, στο τέλος ηχεί η λύρα και χορεύουν τους ζωηρούς ποντιακούς χορούς για να επισφραγίσουν την αναστάσιμη γιορτή.

Θεωρώ συγκλονιστική την απλή και χωρίς μελοδραματισμούς διαδικασία που η λαϊκή ψυχή συνδέει το παρόν με το παρελθόν και το μέλλον, τους ζώντες με τους νεκρούς, το φως και τη χαρά της ζωής με τον πόνο του αναπόφευκτου τέλους. Ποιος μπορεί να αρνηθεί ότι αυτές είναι οι δύο όψεις της ζωής και είναι πραγματικά ευτυχισμένος όποιος, χωρίς προκατάληψη, τις αντικρίζει και τις δύο.

Οι Πόντιοι ονομάζουν αυτή τη γιορτή "Σα ταφεία", που σημαίνει "στα μνήματα", και τη θεωρούν σπουδαία. Μια αγαπημένη μου φίλη, Πόντια, μου περιγράφει με ζωηρά χρώματα τις παιδικές της αναμνήσεις από την εκδήλωση αυτή.

Μου λέει ότι φορούσαν τα καλά τους ρούχα, τα πασχαλινά, και κατέβαιναν στα Σούρμενα από όλες τις άκρες της Απτικής. Περίμεναν τη γιορτή με λαχτάρα και η μάνα της έφτιαχνε "περέκ", την υπέροχη ποντιακή τυρόπιτα με προψημένα φύλλα.

Κι όταν σχολιάζω ότι με εντυπωσιάζει η προσέλευση τόσο κόσμου σε μια τόσο ιδιόρρυθμη γιορτή και μάλιστα το πλήθος των νέων, μου λέει ότι πριν από τριάντα χρόνια ο κόσμος ήταν πολλαπλάσιος και όταν χόρευαν στον περίβολο του νεκροταφείου, σείονταν η γη από τα πατήματα.

Δυστυχώς, είναι λίγα μόνο χρόνια που ανακάλυψα αυτήν τη γιορτή και χαίρομαι που οι Πόντιοι ξεχνούν πιο δύσκολα από τους υπόλοιπους Έλληνες

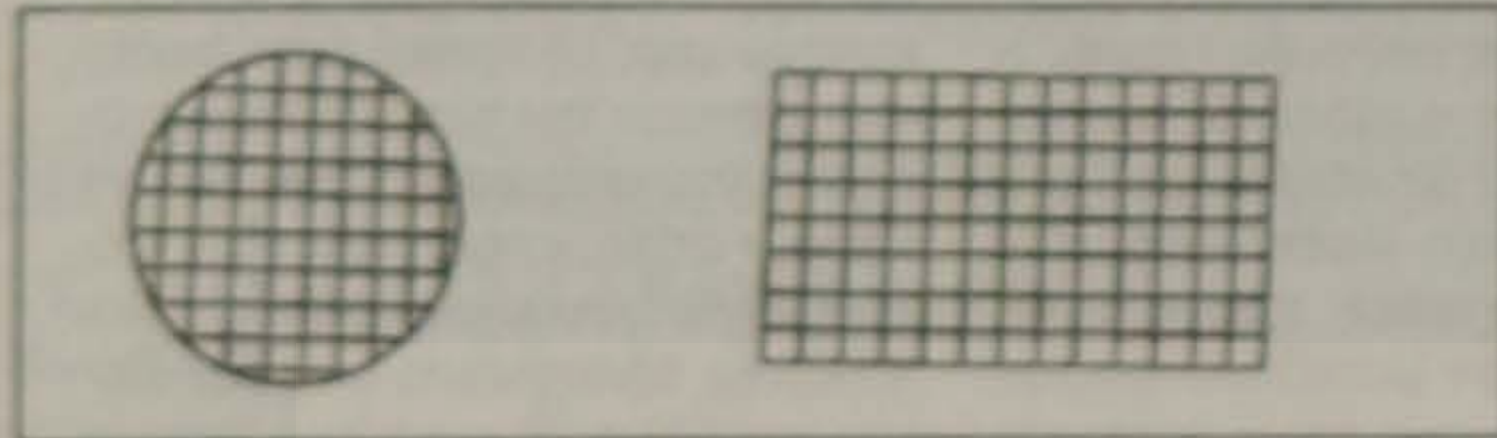
"Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ" 22-4-2001

Η Ρωμανία
κί' αν επέρασε
ανθεί και
φέρει κί' άλλο

Μαγειρική και ζαχαροπλαστική του Πόντου

Γράφει η Τασούλα Καμπουρίδου
Φιλολόγος - Λυκειάρχης

Κερκέλλια

Υλικά:
Σταρίσιο αλεύρι
Μαγιά
Αυγά
Γάλα, βούτυρο, αλάτι
Κρεατόζωμο ή φρέσκο βούτυρο ή κοτόζωμο

Ζυμώνετε το σταρίσιο αλεύρι με μαγιά, αυγά, λίγο γάλα, λίγο βούτυρο και λίγο αλάτι, όπως κάνετε τη ζύμη του τσουρεκαού. Αφού φουσκώσει το ζυμάρι, παίρνετε λίγο - λίγο, το ανοίγετε σε βέργες πλάτους ενός ανθρώπινου δαχτύλου και σχηματίζετε έναν κύκλο ή ένα τετράγωνο και τοποθετείτε βέργες από ζυμάρι μέσα στον κύκλο ή το τετράγωνο, που γίνονται καθασιωτά.

Αφού αλείψετε τους κύκλους ή τα τετράγωνα με αυγό, τοποθετείτε δύο - τρία κερκέλλια στη λαμαρίνα και τα ψήνετε στο φούρνο ώπου να ροδίσουν και μετά 3 μέρες τα ξαναβάζετε στο φούρνο. Κρατούν ως 40 μέρες. Τα κερκέλλια τα τοποθετούσαν σε φανάρι για να παίρνουν αέρα.

Όταν η νοικοκυρά έχει λίγο φαγητό, σπάζει σε μικρά κομματάκια το κερκέλλ' και το περιχύνει με κρεατόζωμο ή καμμένο φρέσκο βούτυρο ή με κοτόζωμο.

Το κερκέλλιν ή κερκέλλ' από το ουσιαστικό κρικέλλιον, υποκοριστικό της λέξης κρίκος, σημαίνει μεγάλη κουλούρα παρασκευασμένη για την Πρωτοχρονιά και το Πάσχα. Επίσης σημαίνει μικρό ψωμάκι, κουλουράκι.

Βαρένικα

Υλικά: Φύλλα από ζυμάρι
Τυρί τριμμένο με αυγό ή με κιμά
Τσιγαρισμένο κρεμμύδι
Πιπέρι και μαιντανό
Βούτυρο καλό

Ζυμώνετε σκέτο αλεύρι, νερό και αλάτι και με τη ζύμη ανοίγετε φύλλα όχι πολύ λεπτά, όπως τα μπουρεκάκια. Με ένα ποτηράκι του κρασιού κόβετε τα φύλλα σε μικρά στρογγυλά σχήματα και βάζετε στο καθένα γέμιση με τυρί τριμμένο με αυγό ή με κιμά τσιγαρισμένο με κρεμμύδι, πιπέρι και μαιντανό. Κλείνετε τα στρογγυλά κομματάκια σχηματίζοντας μισοφέγγαρα και σε κατασάρα όπου βράζετε νερό με λίγο αλάτι τα ρίχνετε μέσα ελεύθερα για να μην κολλάνε και βράζουν, όπως τα μακαρόνια. Μετά τα βράζετε με τρυπητή κουτάλα, τα βάζετε σε πιατέλα και ρίχνετε από πάνω καυτό καλό βούτυρο.

Τα βαρένικα σερβίρονται με σούπα. Τα βαρένικα τα μαγειρεύουν οι Ρωσοπόντιοι.

Σπιτικές φροντίδες από Πόντιες 'κοδέσπαινες

Αριστερά μια 'κοδέσπαινα ψέν λαβάσια (ψένω = ψήνω, λαβάσ' = λαγόνα).

Στο κέντρο άλλη 'κοδέσπαινα χερουμιλιζ' (= σερομιλιζ' = αλέθει) σπάρει για κορκότον και πλιγούρι ή καλαμπούκι για φούρνικον.

Δεξιά υπάρχει λεκάνη με σπάρει (κορκότον = ξεφλουδισμένο και χοντροαλεσμένο σπάρει, πλιγούρι = βρασμένο, ξεφλουδισμένο και χοντροαλεσμένο σπάρει, φούρνικον = φουρνισμένο καλαμποκόσιο αλεύρι).

Δεξιά τρίτη 'κοδέσπαινα καθισμένη δίπλα σε χαμηλόν τραπέζ' ανοίγει (= ανοίγει) φύλλα με τη χλαού (=πλαστήρι) για να κάνει την πίττα έχοντας κοντά της σε χάλκινο σκεύος το ζυμάρ' και σε μικρότερο σκεύος αλεύρι.

Η γενοκτονία των Ελλήνων

Η Αναγνώριση της γενοκτονίας των Αρμενίων από το Γαλλικό Κοινοβούλιο είναι σπουδαίο γεγονός.

Και αποτελεί πράξη δικαιοσύνης. Είτοι αποκαθίσταται η ιστορική αλήθεια. Και η Γαλλία εξελίσσεται από την ενοχή της, αφού είχε ενισχύσει, στις αρχές του 20ου αιώνα, τον τουρκικό εθνικισμό σε βάρος των μειονοτήτων.

Η αναγνώριση της γενοκτονίας των Αρμενίων επαναφέρει στη μνήμη μας και άλλες γενοκτονίες των Τούρκων.

Ιδίως τη γενοκτονία των Ελλήνων της Μικράς Ασίας. Το χριστιανικό ολοκαύτωμα, μέρος του οποίου αποτελεί και η γενοκτονία των Αρμενίων, άρχισε το 1914 και ολοκληρώθηκε το 1924.

Οι Έλληνες που εξοντώθηκαν κατά την περίοδο αυτή, ανέρχονται σε ένα εκατομμύριο άτομα. Κι ήταν οι ελληνικοί πληθυσμοί της Δυτικής Μικράς Ασίας, του Πόντου και της Ανατολικής Θράκης.

Ανοίγεται, λοιπόν, τώρα ο δρόμος να διεκδικήσουμε τη διεθνή αναγνώριση της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας.

Το Συμβούλιο Αποδήμου Ελληνισμού, οι ομοσπονδίες των Ποντιακών και Μικρασιατικών Σωματείων πρέπει να ξεκινήσουν τον αγώνα.

Αναδημοσίευση από το Μηνιαίο Περιοδικό
"ΣΥΝΔΕΙΣΜΟΣ" Φεβρουάριος 2001

Από την ιστορία της Ευξεινίου Λέσχης Βέροιας

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

1968

1. Πρόεδρος: Γεωργιάδης Μιχαήλ
2. Αντιπρόεδρος: Φωτιάδης Ιωάννης
3. Γεν. Γραμματέας: Παρασκευόπουλος Δημ.
4. Ταμίας: Καζιπίδης Κων/νος

Μέλη: Παπαδόπουλος, Πιστοφορίδης Κ., Ιωσηφίδης, Κουπιδής Α-βραάμ, Πυρινός Ν., Τσαχουρίδης Ηλ., Καπανίδης Κ., Θεοδορίδης Τιμόθεος.

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΗ ΓΟΛΓΟΘΑ

Λαλίας βλαστημίας και αλαλαγμούς
σο Γολγοθά απάν,
νουνίζνε να σταυρώνεν δις
μαζί με έναν "πλάνον"

Τα βήματα οδηγούνε - με
στην κορυφή του λόφου,
να ελέπω και εγώ την σταύρωση
τη "πλάνονος τ' ανθρώπ"

Την ώρα τ' έβγαίνα
σον Γολγοθά απάν,
ενοούνιζε ποίος ν' έτονε
αυτός τίναν έλεγαν "Πλάνον".

Ο νουν αγλήγορον πουλίν
επένεν στα χρόνια τ' άδεια,
όταν τυφλός ας σο γεννέθα,
εξήνα απέσ' ση σκοτειάν.

Όσου, έναν Σάββατον πρωί
έρθεν ο Φωτοδότης εμπροστά μ'
έλειψεν τα μάτα μ' τσαμούρ'
και εδέκ με το φως μου

Ση κολυμβήθρα τη Σιλωάμ
δέβα κορ' και πλύστ'
γιατί ας σο σήμερα και μπρος
η πλάση εν τ' εσόν

Σίτο επρωταντίκρεσα
τον ουράνιον ευεργέτην,
σπην όψην νατ' είδα όλα μαζί
τα εμορφίας τη κόσμη.

Μ' αίκα νουνίσματα κι άλλα πολλά
φτάνω στην κορυφή τη λόφου,
την ώρα τ' εκάρφωναν
τα σέρα, τη "Πλάνονος" ανθρώπου.

Όταν υψώθεν ο Σταυρόν
ο ήλον εσοκτίνεψεν,
ο κόσμος εφοόθεν
και όλη η γη εσεισεν.

Εμπροστά σα φαινόμενα σπά
και ο εκατόνταρχος Λογγίνος,
με φόβον ανεφώνησεν
Υίος Θεού εν Ατός.

Ψηλά ετέρνω το Σταυρόν
και λύεται η ψην,
τα μάτα μ' βουρκώνε
και τρομάζ' η λαλία μ'

"Πώς; Εσύ που ανάστασες νεκρούς
και εδέκρεσε το φως μου,
εσόν "Πλάνον" λένεσε
τα στόματα τη κόσμη;"

Το φώσ' μ' ας σο κίχατο
εξήνα σπην αδιαφορίαν,
και όπως κι έλεπα ποτέ καμίαν
την κόσμη την κακίαν.

Το θα εφτάγω την χαράνι
της φύσεως τα κάλλη,
επάρ' το φως τ' εδέκρεσε
και τύφλωσε με ξον

Ετέρεσεμέν επίμονα
με μάτα πονεμένα
κι ασον Σαυρόν ατ' έστειλεν
μηνύματα σε μένα:

Εναν αληθειαν αλέγοσεν
αίώνιον πέραν ως πέραν,
πως της φύσης η τυφλώση
εν η χειροτέρα.

Κ' αν είμαι απάν στον Σαυρόν,
κι' αν υπομένω πόνον,
την ψυχικήν την τυφλώση
την κόσμη πληρώνω.

Σημ. "Αργοναυτή": Νοηματικό το ποίημα του κ. Κωνσταντίνου Βασιτζή. Το συγγραφέαριό μας.

Η ΕΠΟΠΟΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΑΡΤΙΚΟΥ ΣΤΟΝ ΠΟΝΤΟ

Γράφει ο:
Παπαδόπουλος Ι. Παναγιώτης
Φιλολόγος Καθηγητής

Οι αγώνες των Ελλήνων ανταρτών του πόντου αποτελούν τις ενδοξότερες σελίδες της νεότερης Ν. Ελληνικής Ιστορίας. Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες έγιναν, έφεραν ξανά στην μνήμη μας σκηνές των κλεφταρματωλών του 1821. Κύριο χαρακτηριστικό τους γνώρισμα το πνεύμα του ηρωισμού και της αυτοθυσίας. Βασική τους φροντίδα στην αρχή, η αυτοάμυνα, αργότερα η προστασία του άμαχου πληθυσμού του πόντου που αποτελούσε εύκολη λεία στις αρπακτικές διαθέσεις της τουρκικής βαρβαρότητας.

Η αποκάλυψη των αρχείων των υπουργείων, εξωτερικών της Γαλλίας και της Αυστρίας από τους Έλληνες ιστορικούς Χ. Τσιρκινίδη και Π. Ενεπεκίδης, ύστερα από 80 χρόνια περίπου, φώτισε την κοινή γνώμη στην Ελλάδα και το εξωτερικό για το μέγεθος της καταστροφής του Ελληνισμού της Μ. Α. και του πόντου. Η αποκάλυψη αυτή βοήθησε να γίνουν γνωστοί οι αγώνες των πολεμιστών εκείνων που ακόμη μια φορά ανέδειξαν στα κατορθώματά τους τον πόντο τη φιλοπατρία τους ως βασική αρετή των Ελλήνων.

Είναι βέβαιο ότι το 1914 όλοι πίστευαν πως ο πόλεμος που άρχισε θα ήταν σύντομος και πως θα επέστρεφαν όλοι τα Χριστούγεννα στα σπίτια τους στεφανωμένοι με τις δάφνες της νίκης. Τόσο στο Παρίσι όσο και στο Λονδίνο οι στρατιώτες έφευγαν για τον πόλεμο ενθουσιασμένοι. Σύντομα, όμως, επρόκειτο να εξελιχθεί σε ένα μακροχρόνιο, οδυνηρό και ιδιαίτερα φονικό πόλεμο. Το έτος 1914 βρήκε την Ευρώπη διχασμένη σε στρατόπεδα αλ-

ηλοσυγκρούμενα. Ενας πόλεμος χαρακωμάτων που θα οδηγήσει εκατομμύρια ανθρώπων στον θάνατο. Η Τουρκία πειθεται ότι το συμφέρον της ήταν να συμμεριστεί την τύχη των πατρικών δυνάμεων δηλ. της Γερμανίας και της Αυστρίας.

Η επιστράτευση στην Τουρκία στις 29 Οκτωβρίου 1914 βρήκε τους Έλληνες χριστιανούς να είναι υποχρεωμένοι να πολεμήσουν εναντίον των Αγγλων και των Γάλλων και αν χρειαστεί εναντίον των Ελλήνων. Κατά τις πρώτες μάχες, τα τουρκικά στρατεύματα γνώρισαν καταστροφικές ήττες. Για να δικαιολογήσουν την αποτυχία τους οι Τούρκοι αξιωματικοί θεώρησαν υπεύθυνους τους Έλληνες στρατιώτες. Έτσι απόπλιναν όλους τους Έλληνες στρατεύσιμους και τους συγκέντρωσαν σε διάφορα στρατόπεδα. Τότε δημιουργήθηκαν τα τάγματα εργασίας (αμελέ ταμπουρού) σε διάφορες πόλεις της τουρκικής επικράτειας, όπως της Αγκυρας, της Σεβάστειας, του Ερζερούμ και της Καισάρειας.

Η πρώτη φάση της γενοκτονίας έχει αρχίσει για να διαρκέσει όσο ο πόλεμος της Τουρκίας, δηλαδή μέχρι 30 Οκτωβρίου 1918. Για τέσσερα χρόνια ο ελληνισμός γνώρισε στιγμές φρίκης και απόγνωσης. "Χιλιάδες πόντιοι εργάζονται, υπό την επίβλεψη των τούρκων, αδιάκοπα, θραύοντας λίθους και ραβδίζόμενοι από τους φύλακες, σε θερμοκρασία 10 έως 15 βαθμούς υπό το μηδέν, το χειμώνα και σε συνθήκες αφόρητου καύσωνα το καλοκαίρι, ρακένδυτοι, χωρίς τροφή επαρκή".¹

Δικαιολογημένα ονομάστηκαν από τους χριστιανούς τάγματα θανάτου, τα τάγματα εργασίας. Σκοπός τους, τυπικός, ήταν οι εργασίες κοινή ωφέλεια, ουσιαστικά ό-

μως οι εργασίες αυτές συνέχιζαν όσο συνέχιζε η σωματική και ψυχική αντοχή του καθενός. Χιλιάδες ήταν αυτοί που χάθηκαν. Δεν ήταν όμως λίγοι και αυτοί που έφυγαν στο βουνό για να γλιτώσουν. Κοντά σ' αυτούς θα έρθουν και εκείνοι που θα λιποτακτήσουν από το στρατό αλλά και εκείνοι που δεν θα παρουσιαστούν καθόλου παρά θα φύγουν στα βουνά και εκεί θα συγκροτηθούν τα πρώτα ανταρτικά σώματα στον Πόντο.²

Σκοπός τους στην αρχή θα είναι η αυτοάμυνα και αυτοπροστασία τους. Αυτό όμως έδωσε αφορμή στις τουρκικές αρχές να πηγαίνουν στα σπίτια των Ελληνικών οικογενειών και με το πρόσχημα ότι αναζητούν τους λιποτάκτες και τους φυγόστρατους θα βιαιοπραγούν, θα ληστεύουν και θα σκοτώνουν.

Αυτή η τακτική ανάγκασε πολλούς οι οποίοι κρύβονταν στα σπίτια τους να φύγουν στα βουνά με τις οικογένειές τους. Τώρα οι ανταρτές του πόντου πρέπει να προστατεύουν και τον άμαχο πληθυσμό που κατέφυγε στα βουνά για να γλιτώσει από τις σφαγές.

Τα ανταρτικά αυτά σώματα αναπτύχθηκαν κυρίως στο Δ. Πόντο, ιδιαίτερα στην Πάφρα, στην Αμισό (Σαμιψούντα) και στην Τοκάτη. Στον Α. Πόντο δρούσαν τα ανταρτικά σώματα των Σανταίων που είχαν ως αρχηγό τους τον Ξακουστό και μεγάλο πολέμαρχο Ευκλείδη.³ Θα πρέπει να τονιστεί ότι οι ανταρτές του πόντου έκαναν έναν αγώνα δύσκολο και σκληρό χωρίς να έχουν την παραμικρή βοήθεια από κανένα ούτε και από τη μητέρα πατρίδα. Όταν οι Έλληνες της Μ.Α. και του Πόντου αντιμέτωπιζαν το δράμα της εξόντωσης και του αφανισμού τους στην Ελλάδα η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία ήταν διχασμένη από την επάρατη διχόνοια και έτρωγε τις σάρκες τους.

Ιδιαίτερα το 1916, χρονιά που οι πόντιοι ζητούσαν απεγνωσμένα κάποια βοήθεια σε πολεμικό κυρίως υλικό και όπλα και ο ελληνισμός ολόκληρος της Μ.Α. προσπαθούσε να σωθεί από την εξόντωση και τον αφανισμό οι Έλληνες της κυρίως Ελλάδος κυριευμένοι από το αδερφικό μίσος δεν είχαν χρόνο να ασχοληθούν με τόσο σοβαρά προβλήματα. Ούτε και το 1919 ο τότε πρωθυπουργός της Ελλάδας, Ελ. Βενιζέλος εκτίμησε όσο έπρεπε την αντοχή και τη δύναμη του γενναίου αυτού λαού. Θα μπορούσε για παράδειγμα να στείλει αμέσως εκεί Έλληνες αξιωματικούς να οργανώσουν τους ποτίους και αφού τους εξοπλίσουν να τους θέσουν στην διάθεση του εκστρατευτικού σώματος που υποβιβάστηκε στις 2/15 Μαΐου 1919 στη Σμύρνη. Θα ήταν μια υπολογίσιμη δύναμη στα νώτα του Τουρ-

κικού στρατού. Για να αντιμετωπίσουν οι τούρκοι τους ανταρτές διατηρούσαν μόνιμα μια μεραρχία στρατό με τον Λιβά Πασά. Η μετάβαση της ομάδας αξιωματικών του Ελλ. Στρατού υπό του Συνταγματάρχη Καθενιώτη είχε πράγματι αγαθές προθέσεις. Γρήγορα όμως μετέβαλε άποψη με το αιτιολογικό ότι η ενέργεια αυτή θα προκαλούσε τους Τούρκους. Ήταν μια αδικαιολόγητη σκέψη, γιατί ο Ελλ. Στρατός μαζί του και όλος ο Ελληνικός λαός είχαν ήδη προκαλέσει τους Τούρκους με την απόβαση της Σμύρνης. Ήταν μια στιγμή που όλα παιζόνταν, ήταν ζήτημα ζωής και θανάτου. Δυστυχώς η έλλειψη θάρρους για τολμηρές αποφάσεις και η διστακτικότητα εκ μέρους της πολιτικής ηγεσίας της Ελλάδος έγινε αιτία να μείνουν οι πρόγονοί μας εκεί και να πολεμούν. Να κάνουν έναν αγώνα χωρίς δικαίωση.

Τελευταία προσπάθεια των ανταρτικών σωμάτων ήταν να κινηθούν με δικές τους προσωπικότητες. Ήταν η συνεργασία τους με τους χριστιανούς Αρμένιους για τη δημιουργία της ποντοαρμενικής Δημοκρατίας.

Ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Τραπεζούντος και αργότερα Ελλάδος κυρός Χρυσάνθος έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο. Οι παραστάσεις στο εξωτερικό στα σαλόνια των Ευρωπαϊκών κυβερνήσεων και οι προσπάθειές του να σώσει τον Ελληνισμό του πόντου στάθηκαν άκαρπες. Ήταν τόσες πολλές οι παράμετροι και τα οικονομικά συμφέροντα που επηρέαζαν τις σχέσεις των κρατών ώστε και αυτή η προσπάθεια χάθηκε. Και τότε ήρθε το 1922. Τότε ήρθε το οδυνηρό τέλος, ήρθε η καταστροφή. Ο Ελληνικός στρατός νικητής του αντιπάλου του στρατού νικήθηκε από την κακή του μοίρα. Στα γαλανά νερά της Σμύρνης βούλιαξαν όλα τα όνειρα και οι Μεγάλες Ιδέες που αιώνες ολόκληρους έθρεψαν τις γενιές των Ελλήνων. Η Συνθήκη της Λωζάνης 24 Ιουλίου 1923 ήταν η ταφόπετρα

της αξιοπρέπειας του Ελληνισμού της Μ.Α. και του πόντου. Ηρθε η ανταλλαγή. Περισσότεροι από ένα εκατομμύριο Έλληνες, όσοι σώθηκαν, άφησαν την πατρίδα που αγάπησαν και υπερασπίστηκαν για να έρθουν στην μητέρα πατρίδα. Μέχρι που να φύγουν και οι τελευταίοι Έλληνες πρόσφυγες από τον Πόντο, οι Έλληνες ανταρτές ήταν οι προστάτες και οι φύλακες του άμαχου πληθυσμού. Όταν όλοι έφυγαν, τότε κατέβηκαν και αυτοί με χίλιες προφυλάξεις μέσα από τα βουνά, να πάρουν το δρόμο της προσφυγιάς. Εφυγαν πικραμένοι γιατί άφησαν τη γη των πατέρων τους. Αφήσαν τα σπίτια και τις εκκλησίες. Αφήσαν και τους αγωνιστές νεκρούς φύλακες των ονείρων που η μοίρα το έταξε να έχουν αυτή την πορεία.

Σήμερα, εμείς που έχουμε το προνόμιο της καταγωγής μας από αυτούς θα τιμήσουμε τους νεκρούς μας με διάφορες εκδηλώσεις. Θα ζητήσουμε και θα απαιτήσουμε την αναγνώριση της απαίσιης πράξης της γενοκτονίας του ποντιακού Ελληνισμού. Οι ψυχές των 353 χιλιάδων προσφύλων μας νεκρών θα είναι ο φωτεινός σηματοδότης της ζωής και της ιστορικής μας πορείας. Μόνο τότε θα ησυχάσουν οι ψυχές τους.

Μόνο τότε θα αναπαυτούν και τα κόκκαλα του καπετάν Ευκλείδη στην Παναγία Σουμελά και Βερμίου των τόσων άλλων γενναίων πολεμιστών και υπερασπιστών της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και τιμής.

Αιωνία τους η μνήμη

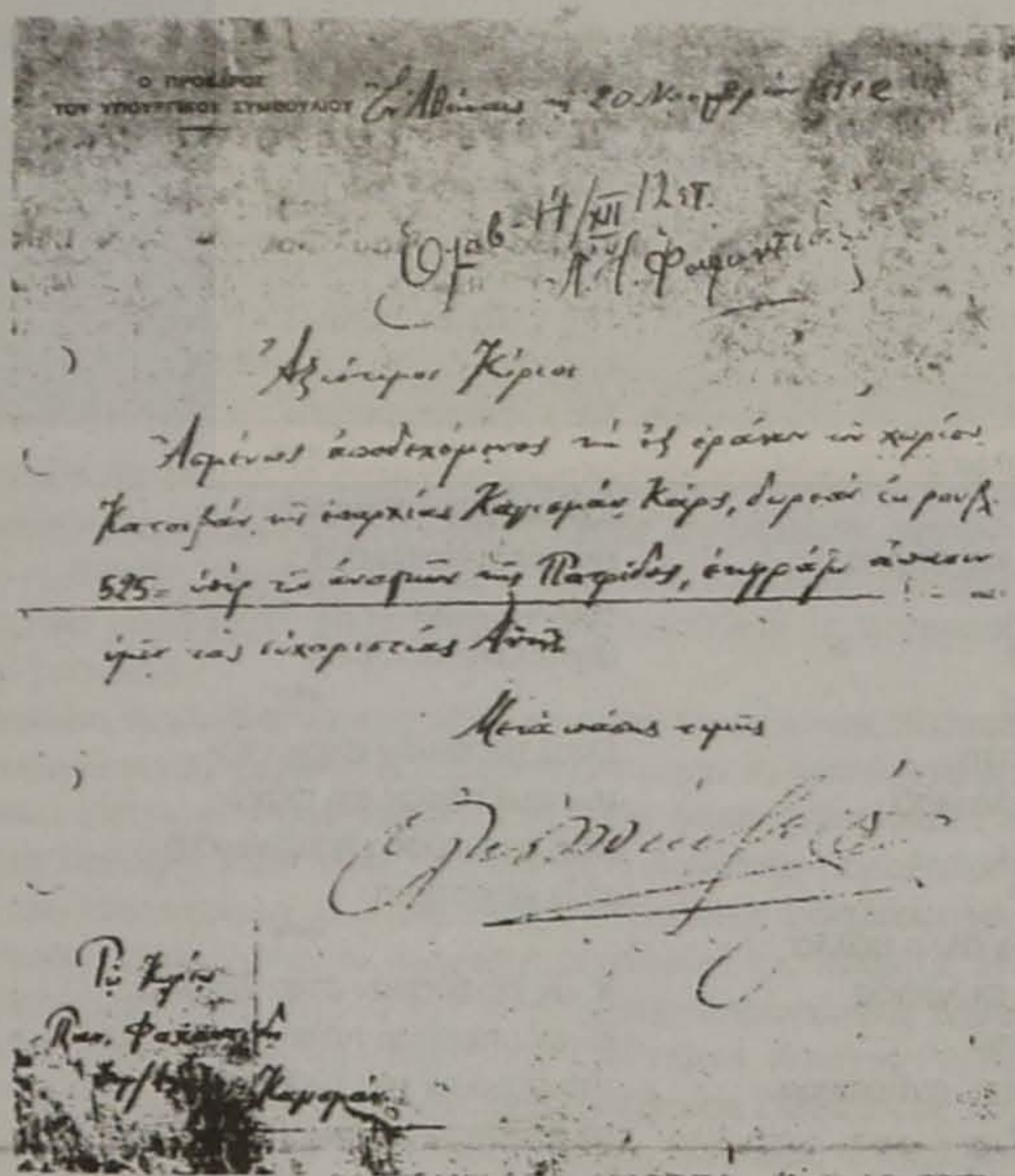
Πηγές

1. Οι Αγνώστοι Έλληνες του Πόντου. Βλ. Αγτζίδης
2. Επιτέλους τους ξεριζώσαμε. Χ. Τσιρκινίδης
3. Εγκυκλοπαίδεια του Ποντιακού Ελληνισμού, Τομος 1
4. Μορφές Μακεδονομάχων και τα ποντιακά του Γερμανού Καραγαββέλη, Α. Μπέλλου.

Αναδημοσίευση από το "ΛΑΟ"

αριθ. φύλλου 7169/2001

Ένα ιστορικό ντοκουμέντο

Φωτοτυπωμένη επιστολή του Ελευθερίου Βενιζέλου με ημερομηνία 20 Νοεμβρίου 1912. Με την επιστολή του αυτή ο Βενιζέλος εκφράζει τις ευχαριστίες του στους Πόντιους του χαριού Κασιδιάρη της επαρχίας Καγιομίν του Καρς για την προσφορά 525 ρουβελίων "υπέρ των αναγκών της πατρίδος". Οι πόντιοι πάντα δίνουν το μεγάλο "παράν" στις ανάγκες της πατρίδας.

Χαρούμενες στιγμές με τον Κώστα Καραπαναγιωτίδη